

Fortum Oyj

Tilinpäätöstiedote
2011

1.2.2012

Kokonaisuudessaan hyvä vuosi haastavassa ympäristössä

Loka–joulukuu 2011

- Vertailukelpoinen liikevoitto 508 (541) miljoonaa euroa, -6 %
- Osakekohtainen tulos 0,47 (0,26) euroa, +81 %
- Liiketoiminnan kassavirta oli vahva ja nousi 472 (221) miljoonaan euroon +114 %
- Pohjoismaiset sähkön spot-hinnat selvästi alemmat edellisvuoteen verrattuna
- Suomessa pahin myrsky 30 vuoteen; Distribution-liiketoiminnan kustannusarvio täsmennetty 57 miljoonaan euroon

Tammi–joulukuu 2011

- Vertailukelpoinen liikevoitto 1 802 (1 833) miljoonaa euroa, -2 %
- Osakekohtainen tulos 1,99 (1,46) euroa, +36 %
- Taloudellinen asema pysyi vahvana
- Hallitus esittää osingoksi 1,00 euroa osaketta kohti

Tunnuslukuja	IV/11	IV/10	2011	2010
Liikevaihto, milj. euroa	1 667	1 902	6 161	6 296
Liikevoitto, milj. euroa	579	321	2 402	1 708
Vertailukelpoinen liikevoitto, milj. euroa	508	541	1 802	1 833
Tulos ennen veroja, milj. euroa	532	285	2 228	1 615
Tulos/osake, euroa	0,47	0,26	1,99	1,46
Liiketoiminnan kassavirta, milj. euroa	472	221	1 613	1 437
Oma pääoma/osake, euroa			10,84	9,24
Korollinen nettovelka (kauden lopussa), milj. euroa			7 023	6 826
Osakkeiden määrä keskimäärin, tuhatta			888 367	888 367

Tunnuslukuja	2011	2010
Sijoitetun pääoman tuotto, %	14,8	11,6
Oman pääoman tuotto, %	19,7	15,7
Nettovelka/käyttökate (EBITDA)	2,3	3,0
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate (EBITDA)	3,0	2,8

Näkymät

- Fortumin tämänhetkisen arvion mukaan vuosittainen sähkönkysyntä kasvaa Pohjoismaissa noin 0,5 % tulevina vuosina.

- Power-divisioonan suojaukset pohjoismaiselle tuotannolle: kalenterivuodeksi 2012 tukkumyynnistä 65 % on suojattu 48 euroon/MWh. Kalenterivuodeksi 2013 tukkumyynnistä 40 % on suojattu 46 euroon/MWh.

Fortumin toimitusjohtaja Tapio Kuula

Vuosi 2011 oli monessa suhteessa poikkeuksellinen. Japanin maanjäristys ja sitä seurannut tsunami, Euroopan finanssikriisin jatkuminen sekä Lähi-idän epävakaa tilanne ovat kaikki vaikuttaneet energiasektoriin, joka reagoi yhä herkemmin maailmanlaajuisiin ilmiöihin.

Energiankysynnän peruseriaatteet eivät kuitenkaan ole muuttuneet ja sähkön rooli kokonaisenergiankulutuksessa kasvaa edelleen – ilmastomuutoksen hillitseminen on ja pysyy yhtenä suurimmista globaaleista haasteistamme. Siksi Fortum pitää hiilidioksidipäästöttömän energiantuotannon roolia tärkeänä siirtymisessä kohti aurinkotaloutta. Yhtiö pyrkii myös ottamaan liiketoiminnassaan tasapainoisesti huomioon taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun. Taloudellisen vastuun alueella tavoitteenamme on luoda pitkällä aikavälillä taloudellista arvoa, kestävä ja kannattava kasvu sekä tuottaa lisäarvoa osakkeenomistajillemme ja asiakkaillemme. Samalla pyrimme varmistamaan turvalliset työolot kaikille Fortumin toimipaikoissa työskenteleville työntekijöille ja urakoitsijoille.

Viimeisen neljänneksen aikana sähkön kysyntä laski Pohjoismaissa, mutta kasvoi hieman Venäjällä vuoden 2010 vastaavaan jaksoon verrattuna. Kokonaisuudessaan liikevoitto ja kassavirta olivat hyviä.

Suomessa Tapaninpäivänä riehunut voimakkain myrsky 30 vuoteen ja sitä seurannut Hannu-myrsky aiheuttivat merkittäviä vahinkoja Fortumin sähköverkkoon varsinkin Etelä-, Länsi- ja Lounais-Suomessa. Olemme pahoillamme siitä, että pahimmillaan yli 190 000 Fortumin asiakasta Suomessa oli samanaikaisesti vailla sähköä. Suomen lisäksi myrskyt aiheuttivat sähkökatkoja ja vahinkoja myös Ruotsissa. Asiakaspalvelun prioriteettina Distribution-liiketoiminta-alueella onkin nyt parantaa sähkön toimitusvarmuutta äärimmäisissä olosuhteissa erityisesti maakaapelioimalla sähköverkkoa sekä ylläpitämällä verkon kuntoa.

Vuonna 2011 Fortum onnistui tehostamaan toimintaansa ja jatkoi pitkän tähtäimen tavoitteita tukevien investointien toteuttamista. Vuoden tärkeimmät tapahtumat divisioonissa olivat seuraavat.

Power-divisioonassa aloitettiin valmistelut Ranskan vesivoimakonsessioiden eli käyttöoikeussopimusten tarjouskilpailuja varten. Jatkoimme aaltovoiman ja aurinkoenergian kehittämistä. Lisäksi keskityimme turvallisuuteen ja ydinvoimaan liittyviin tutkimus- ja kehitysprojekteihin. Fukushima ydinvoimaonnettomuuden jälkeen Suomen säteilyturvakeskus STUK selvitti ydinvoimalaitosten turvallisuutta sähkön menetyksen sekä poikkeuksellisten sää- ja ympäristöolosuhteiden varalta. Suomessa tehdyt turvallisuusselvitykset osoittivat, että Loviisan ja Olkiluodon ydinvoimalat ovat turvallisia, ja erityisesti Loviisan turvallisuusmarginaalit ovat riittäviä. Ruotsin ydinturvallisuusviranomaisen (SSM) suoritti vastaavat turvallisuusselvitykset Ruotsissa. Ruotsissa tehtyjen selvitysten tulokset olivat linjassa Suomessa tehtyjen selvitysten kanssa.

Heat-divisioona otti käyttöön biomassaa hyödyntävän sähkön ja lämmön yhteistuotantoon (CHP) erikoistuneen, uuden voimalaitoksen Viron Pärnussa. Baltian alueella, Suomessa ja Ruotsissa on rakenteilla useita uusia CHP-laitoksia, kuten Klaipeda, Jelgava, Järvenpää ja Brista 2. Lisäksi ostimme kaksi yritystä Puolasta ja otimme käyttöön uusia hinnoittelumalleja asiakkaillemme Suomessa ja Ruotsissa. Fortum saattoi päätökseen myös Ruotsissa Tukholman ulkopuolella sijaitsevien kaukolämpötoimintojen ja lämmöntuotantolaitosten myymisen.

Russia-divisioonan osalta uusi kapasiteetti on avaintekijä positiiviseen taloudelliseen lisäarvoon. Divisioonan meneillään oleva investointiohjelma eteni hyvin. Uusia yksiköitä otettiin käyttöön Chelyabinsk -voimalaitoksella sekä Tjumenissa ja Tobolskissa. Lisäksi aloitimme Nyaganin voimalaitoksen rakennustyöt ja käynnistimme kaukolämpöverkon energiatehokkuutta parantavan hankkeen Tšeljabinskissa.

Electricity Solutions and Distribution -divisioonassa aloitettiin etäluettavien sähkömittareiden asentaminen sähköverkkoasiakkaille Suomessa. Ruotsissa Fortum avasi sähköverkkonsa kuluttajille; heillä on nyt mahdollisuus myydä itse tuottamaansa sähköä suoraan Fortumin verkkoon.

Olen varma, että Fortum on valmistautunut vuoteen 2012 hyvin ja haluan kiittää kaikkia työntekijöitämme heidän panoksestaan ja sitoutumisestaan vuonna 2011.

Taloudelliset tulokset

Loka–joulukuu

Konsernin liikevaihto oli loka–joulukuussa 1 667 (1 902) miljoonaa euroa. Konsernin liikevoitto oli yhteensä 579 (321) miljoonaa euroa. Fortumin vuoden 2011 viimeisen neljänneksen raportoituun liikevoittoon vaikutti 72 (-221) miljoonalla eurolla pääasiassa sähköntuotantoa suojaavien johdannaisten IFRS:n (IAS 39) mukainen kirjanpitokäytäntö. Kirjanpitokäytäntö ei kuitenkaan vaikuttanut vertailukelpoiseen liikevoittoon, joka oli yhteensä 508 (541) miljoonaa euroa.

Kertaluonteiset erät, käypään arvoon arvostamisen vaikutukset ja ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu olivat vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä 71 (-220) miljoonaa euroa.

Osakkuusyritysten osuus voitoista oli viimeisellä neljänneksellä 19 (21) miljoonaa euroa. Hafslundin ja TGC-1:n osuudet voitoista perustuvat yhtiöiden julkaistuun kolmannen neljänneksen osavuositarkastukseen. (Liitetieto 14)

Liikevaihto divisioonittain

Milj. euroa	IV/11	IV/10	2011	2010
Power	654	752	2 481	2 702
Heat	478	598	1 737	1 770
Russia	274	254	920	804
Distribution*	244	287	973	963
Electricity Sales*	205	529	900	1 798
Muut	32	7	108	51
Nord Poolissa tehtyjen ostojen ja myyntien netotus	-134	-528	-749	-1 736
Eliminoinnit	-86	3	-209	-56
Yhteensä	1 667	1 902	6 161	6 296

* Osa Electricity Solutions and Distribution -divisioonaa

Vertailukelpoinen liikevoitto divisioonittain

Milj. euroa	IV/11	IV/10	2011	2010
Power	351	336	1 201	1 298
Heat	96	122	278	275
Russia	35	17	74	8
Distribution*	49	91	295	307
Electricity Sales*	2	3	27	11
Muut	-25	-28	-73	-66
Yhteensä	508	541	1 802	1 833

* Osa Electricity Solutions and Distribution -divisioonaa

Liikevoitto divisioonittain

Milj. euroa	IV/11	IV/10	2011	2010
Power	443	129	1 476	1 132
Heat	100	124	380	303
Russia	35	16	74	53
Distribution*	41	93	478	321
Electricity Sales*	-6	40	3	46
Muut	-34	-81	-9	-147
Yhteensä	579	321	2 402	1 708

* Osa Electricity Solutions and Distribution -divisioonaa

Tammi-joulukuu

Vuonna 2011 konsernin liikevaihto oli 6 161 (6 296) miljoonaa euroa. Konsernin liikevoitto oli yhteensä 2 402 (1 708) miljoonaa euroa. Kauden raportoituun liikevoittoon vaikutti 344 (-216) miljoonalla eurolla pääasiassa sähköntuotantoa suojaavien johdannaisten IFRS:n (IAS 39) mukainen kirjanpitokäytäntö. Kirjanpitokäytäntö ei kuitenkaan vaikuttanut vertailukelpoiseen liikevoittoon, joka oli yhteensä 1 802 (1 833) miljoonaa euroa.

Kertaluonteiset erät, käypään arvoon arvostamisen vaikutukset ja ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu olivat 600 (-125) miljoonaa euroa vuonna 2011. Tulevan kassavirran suojaamisessa käytettyjen johdannaisten käyvän arvon muutosten vaikutus oli 344 (-216) miljoonaa. Kertaluonteiset erät olivat 284 (93) miljoonaa euroa. Ne liittyvät pääosin Fingrid Oyj:n osakkeiden sekä Tukholman ulkopuolisten kaukolämpötoimintojen ja lämmöntuotantolaitosten myyntiin. (Liitetieto 4)

Ruotsin kruunu oli keskimäärin noin 6 % vahvempi suhteessa euroon kuin vuonna 2010. Vahva Ruotsin kruunu vaikutti negatiivisesti myös kassavirtaan ensimmäisellä vuosipuoliskolla.

Osakkuus- ja yhteisyritysten osuus voitoista oli 91 (62) miljoonaa euroa. Kasvu viime vuoteen verrattuna johtui ennen kaikkea Hafslund ASA:n ja TGC-1:n osuuksien myönteisestä kehityksestä.

Konsernin nettorahoituskulut kasvoivat 265 (155) miljoonaan euroon. Kustannuksia kasvatti korkokulujen nousu, joka johtui lähinnä korkeammista kruunumääräisistä koroista sekä korkeammasta keskimääräisestä nettovelasta vuonna 2011 vuoteen 2010 verrattuna. Nettorahoituskuluihin vaikutti myönteisesti rahoitusinstrumenttien käyvän arvon muutos, joka oli 5 (12) miljoonaa euroa.

Tulos ennen veroja oli 2 228 (1 615) miljoonaa euroa.

Vuoden 2011 verot olivat yhteensä 366 (261) miljoonaa euroa. Tuloslaskelman mukainen veroprosentti oli 16,4 % (16,2 %). Veroprosentti oli 21,4 % (2010: 17,7 %), kun Suomen verokannan muutosta, osakkuus- ja yhteisyritysten tulosta ja verovapaita myyntivoittoja ei oteta huomioon. Suomen yritysverokantaa laskettiin 26 %:sta 24,5 %:iin 1.1.2012. Verokannan muutoksen kertaluontoinen positiivinen vaikutus vuoden 2011 tulokseen on noin 29 miljoonaa euroa, mikä johtui laskennallisista veroista.

Kauden tulos oli 1 862 (1 354) miljoonaa euroa. Fortumin osakekohtainen tulos oli 1,99 (1,46) euroa. Sähköjohdannaisten kirjanpitokäytännöstä aiheutunut vaikutus osakekohtaiseen tulokseen oli 0,29 (-0,18) euroa.

Vähemmistöosuus oli 93 (54) miljoonaa euroa. Se liittyy pääosin Fortum Värme Holding AB:hen, josta Tukholman kaupunki omistaa 50 %. Osuuden kasvu vuonna 2011 vuoteen 2010 verrattuna johtuu lähinnä Fortum Värmen Tukholman ulkopuolisten lämpöliiketoimintojen myynnistä ensimmäisellä neljänneksellä realisoituneesta voitosta, josta vähemmistöosuus oli 32 miljoonaa euroa.

Liiketoiminnan kassavirta oli yhteensä 1 613 (1 437) miljoonaa euroa. Siihen vaikuttivat realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot, jotka olivat -239 (-535) miljoonaa euroa vuonna 2011.

Negatiivinen valuuttakurssivaikutus syntyi ensimmäisellä neljänneksellä. Valuuttakurssivoitot ja -tappiot liittyvät Fortumin ruotsalaisten tytäryhtiöiden lainojen suojausten jatkamiseen.

Fortumin taloudelliset tunnusluvut vuoden 2011 osalta olivat: sijoitetun pääoman tuotto 14,8 % (11,6 % vuoden 2010 lopussa), oman pääoman tuotto 19,7 % (15,7 % vuoden 2010 lopussa) ja nettovelan ja käyttökatteen (EBITDA) suhde 2,3 (3,0 vuoden 2010 lopussa). Vertailukelpoinen nettovelan ja käyttökatteen suhde vuodelta 2011 oli 3,0.

Taloudellinen asema ja kassavirta

Kassavirta

Vuonna 2011 liiketoiminnan kassavirta kasvoi 12 %:lla 1 613 (1 437) miljoonaan euroon. Suuri osa kasvusta johtui kassavirran pienemmistä valuuttakurssitappioista (296 miljoonaa euroa), kun taas korkokulut ja verot olivat suuremmat. Käyttöomaisuusinvestoinnit kasvoivat 151 miljoonalla eurolla 1 285 (1 134) miljoonaan euroon. Osakeostot olivat yhteensä 62 (28) miljoonaa euroa. Käyttöomaisuuden ja liiketoimintojen myynnistä saadut tulot olivat yhteensä 507 (154) miljoonaa euroa. Luku sisältää Fingrid Oyj:n osakkeiden myynnin (325 miljoonaa euroa) sekä Tukholman ulkopuolisten kaukolämpötoimintojen ja lämmöntuotantolaitosten myynnin (111 miljoonaa euroa). Osa lämpöliiketoimintojen myyntiin liittyvästä myyntihinnasta, noin 90 miljoonaa euroa, sisältyy korollisten saamisten muutokseen kassavirrassa. Kassavirta ennen rahoituseriä, ts. osingonjakoa ja rahoitusta, kasvoi 453 miljoonalla eurolla 788 (335) miljoonaan euroon. Vuonna 2011 ja vuonna 2010 maksetut osingot olivat kumpanakin vuonna 888 miljoonaa euroa.

Yhtiön varat ja sijoitettu pääoma

Taseen loppusumma kasvoi 1 034 miljoonalla eurolla 22 998 (21 964) miljoonaan euroon. Pitkäaikaiset varat kasvoivat 775 miljoonalla eurolla. Pääosa kasvusta, 613 miljoonaa euroa, johtui käyttöomaisuushyödykkeiden lisääntymisestä. Käyttöomaisuushyödykkeet olivat yhteisarvoltaan 15 234 (14 621) miljoonaa euroa. Lyhytaikaiset varat kasvoivat 259 miljoonalla eurolla 2 788 miljoonaan euroon. Johdannaisinstrumenttien käypä arvo pitkä- ja lyhytaikaisissa varoissa kasvatti loppusummaa 391 miljoonalla eurolla. Sijoitettu pääoma kasvoi 1 807 miljoonalla eurolla ja oli 17 931 (16 124) miljoonaa euroa. Tämä johtui taseen loppusumman kasvamisesta 1 034 eurolla, johdannaisvelkojen 1 034 miljoonan euron laskusta ja laskennallisten verovelkojen kasvamisesta 288 miljoonalla eurolla. Laskennallisten verovelkojen kasvu johtuu pääasiassa johdannaisveloista.

Oma pääoma

Oma pääoma oli 10 161 (8 742) miljoonaa euroa, josta emoyhtiön omistajien osuus oli 9 632 (8 210) miljoonaa euroa ja määräysvallattomien omistajien osuus 529 (532) miljoonaa euroa. Emoyhtiön omistajien osuuden kasvu, 1 422 miljoonaa euroa, johtuu pääasiassa kauden tuloksesta, joka oli 1 769 miljoonaa euroa, sekä kassavirtasuojauksen vaikutuksista 555 miljoonaa euroa, ja osingoista 888 miljoonaa euroa.

Rahoitus

Nettovelka kasvoi vuoden 2011 viimeisellä vuosineljänneksellä 94 miljoonalla eurolla 7 023 miljoonaan euroon (vuoden 2010 lopussa 6 826 miljoonaa euroa).

Nettovelan ja käyttökatteen (EBITDA) suhde vuodelle 2011 oli 2,3 (vuoden 2010 lopussa 3,0), ja vertailukelpoinen nettovelan ja käyttökatteen suhde 3,0 (vuoden 2010 lopussa 2,8).

Vuoden lopussa konsernin likvidit varat olivat 747 miljoonaa euroa (vuoden 2010 lopussa 556 miljoonaa euroa). Likvideihin varoihin kuuluvat OAO Fortumin käteisvarat ja pankkitalletukset, noin 211 miljoonaa euroa (vuoden 2010 lopussa 348 miljoonaa euroa). Likvidien varojen lisäksi Fortumilla oli käytettävissään noin 2,7 miljardia euroa nostamattomia valmiusluottoja.

Konsernin nettorahoituskulut vuonna 2011 olivat 265 (155) miljoonaa euroa. Rahoituskulut nousivat pääasiassa vuoden 2011 korkeamman korkotason ja kasvaneen keskimääräisen nettovelan vuoksi. Nettorahoituskulut sisältävät myös rahoitusinstrumenttien käyvän arvon muutoksen, joka oli 5 (12) miljoonaa euroa.

Heinäkuussa 2011 Fortum Oyj allekirjoitti 2,5 miljardin euron viiden vuoden valmiusluottolimiitin, joka korvaa nykyiset luottolimiitit: marraskuussa 2011 umpeutuvan 1,2 miljardin euron luottolimiitin ja maaliskuussa 2013 umpeutuvan 1,5 miljardin euron luottolimiitin. Tämän uudelleenjärjestelyn jälkeen nostamattomien valmiusluottolimiittien kokonaisarvo on noin 2,7 miljardia euroa.

Standard & Poor's muutti joulukuussa Fortumin luottoluokituksen näkymät vakaista negatiivisiksi, mutta vahvisti samanaikaisesti Fortumin pitkäaikaisen luokituksen A. Moody'sin Fortumille antama pitkän aikavälin luottoluokitus A2 (vakaat näkymät) ei muuttunut.

Tunnuslukuja

Nettovelan ja käyttökatteen (EBITDA) suhde vuodelle 2011 oli 2,3 (vuoden 2010 lopussa 3,0), ja vertailukelpoinen nettovelan ja käyttökatteen suhde 3,0 (vuoden 2010 lopussa 2,8). Velkaantumisaste oli 69 % (78) ja omavaraisuusaste 44 % (40). Sijoitetun pääoman tuotto oli 14,8 % (11,6) ja oman pääoman tuotto 19,7 % (15,7). Osakekohtainen oma pääoma oli 10,84 (9,24).

Markkinatilanne

Pohjoismaat

Vuoden 2011 viimeisen neljänneksen alussa Pohjoismaiden vesivarannot olivat hieman pitkän aikavälin keskiarvoa suuremmat ja jatkoivat kasvuaan, kun sekä lämpötila että sademäärä pysyttelivät koko neljänneksen ajan pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella. Neljänneksen aikana Pohjoismaiden sähkönhinnat olivat Manner-Euroopan hintoja alemmat, minkä vuoksi sähköä vietiin lähes jatkuvasti Pohjoismaista Manner-Eurooppaan.

Alustavien tilastotietojen mukaan Pohjoismaissa kulutettiin sähköä vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä 100 (115) terawattituntia (TWh), mikä oli 13 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Koko vuoden 2011 aikana sähköä kulutettiin 382 (403) TWh mikä oli 5 % vähemmän kuin vuonna 2010. Kulutuksen lasku johtui pääasiassa lämpimämmästä säästä; viimeinen neljännes oli historiallisen lämmin, jopa 8 astetta lämpimämpi kuin edellisenä vuonna. Vuoden 2011 jälkipuoliskolla myös teollisuuden sähkönkulutus laski edellisvuodesta.

Vuoden 2011 alussa Pohjoismaiden vesivarastot olivat 54 TWh, eli 29 TWh pitkän aikavälin keskiarvoa pienemmät. Vuoden 2011 viimeisen neljänneksen alussa vesivarastot olivat kasvaneet yli 3 TWh pitkän aikavälin keskiarvoa suuremmiksi. Neljänneksen lopussa Pohjoismaiden vesivarannot olivat 12 TWh pitkän aikavälin keskiarvoa suuremmat ja 41 TWh suuremmat kuin vuoden 2010 vastaavana ajankohtana. Vuonna 2011 tulovirtaama oli Pohjoismaissa noin 20 % keskimääräistä vuotta suurempi.

Viimeisellä neljänneksellä sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 34,2 (62,1) euroa megawattitunnilta (MWh). Sekä Suomen että Ruotsin aluehinnat olivat Nord Poolin systeemihintatasoa korkeammat: 37,4 (66,5) euroa/MWh Suomessa ja 35,7 (66,6) euroa/MWh Ruotsissa. Hintaero oli suurimmillaan neljänneksen alussa ja johtui Norjan edelleen runsaina pysyneistä vesivarastoista. Hintaero pieneni kuitenkin vähitellen neljänneksen loppua kohti, kun uusi Ruotsin ja Suomen välinen 800 megawatin (MW) siirtoyhteys otettiin käyttöön.

Vuonna 2011 sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 47,1 (53,1) euroa/MWh. Suomen ja Ruotsin aluehinnat olivat Nord Poolin systeemihintatasoa korkeammalla: 49,3 (56,6) euroa/MWh Suomessa ja 47,9 (56,8) euroa/MWh Ruotsissa. Saksassa vuoden keskimääräinen spot-hinta oli 51,1 (44,5) euroa/MWh.

Ruotsin spot-markkinat jaettiin 1.11.2011 neljään hinta-alueeseen, minkä vuoksi Ruotsissa on useita spot-hintoja. Edellä esitetyissä keskimääräisissä hinnoissa on käytetty Tukholman tarjousalueen (SE3) hintaa siltä jaksolta, jolta Ruotsista ei enää saatu yhtä, koko maan kattavaa hintaa.

Venäjä

Alustavien tilastotietojen mukaan Venäjällä kulutettiin sähköä vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä 279 (277) TWh. Kulutus Fortumin toiminta-alueella, hintavyöhykkeellä 1 (Venäjän Euroopan puoleinen alue ja Uralin alue), oli 207 (205) TWh.

Vuonna 2011 Venäjällä kulutettiin sähköä noin 1 020 (1 006) TWh. Vastaava luku hintavyöhykkeellä 1 oli 760 (746) TWh.

OAO Fortum toimii Tjumenin ja Tšeljabinskin alueilla. Öljy- ja kaasuteollisuuden keskittyvällä Tjumenin alueella sähkönkysyntä kasvoi vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä noin 0,1 % vuoden 2010 vastaavaan jaksoon verrattuna. Metalliteollisuuden painottuvalla Tšeljabinskin alueella sähkönkysyntä kasvoi noin 2,5 % viimeisellä neljänneksellä edellisen vuoden vastaavaan jaksoon verrattuna. Kasvu johtui pääasiassa teollisuuden sähkönkulutuksen elpymisestä. Kulutus kasvoi Tšeljabinskin alueella 3,3 % ja Tjumenin alueella 0,5 % vuodesta 2010 vuoteen 2011.

Keskimääräinen sähkön spot-hinta, kapasiteettihinta pois lukien, nousi vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä 4 % eli 918 (887) ruplaan/MWh hintavyöhykkeellä 1. Vuonna 2011 hinta nousi 12,3 % vuoteen 2010 verrattuna.

Tarkemmat markkinatiedot on esitetty taulukoissa katsauksen lopussa (sivu 50).

Divisioonakatsaukset

Power

Power-divisioonaan kuuluvat Fortumin sähköntuotanto, fyysinen tuotannonohjaus ja trading-toiminta sekä asiantuntijapalvelut sähköntuottajille.

Milj. euroa	IV/11	IV/10	2011	2010
Liikevaihto	654	752	2 481	2 702
- sähkönmyynti	618	715	2 353	2 580
josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa*	570	536	2 041	2 035
- muu myynti	36	37	128	122
Liikevoitto	443	129	1 476	1 132
Vertailukelpoinen liikevoitto	351	336	1 201	1 298
Vertailukelpoinen EBITDA	379	362	1 310	1 398
Sidottu pääoma 31.12.			6 247	5 806
Sidotun pääoman tuotto, %			24,6	19,5
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %			19,9	22,3
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	48	35	148	122
Henkilöstön lukumäärä			1 847	1 819

Sähköntuotanto lähteittäin, TWh	IV/11	IV/10	2011	2010
Vesivoima, Pohjoismaissa	6,4	6,0	21,0	22,0
Ydinvoima, Pohjoismaissa	6,7	5,4	24,9	22,0
Lämpövoima, Pohjoismaissa	0,1	0,9	2,2	2,3
Yhteensä Pohjoismaissa	13,2	12,3	48,1	46,3
Lämpövoima muissa maissa	0,3	0,3	1,2	1,1
Yhteensä	13,5	12,6	49,3	47,4

Pohjoismainen myynti, TWh	IV/11	IV/10	2011	2010
Myynti Pohjoismaissa	13,6	13,7	50,0	51,5
josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa*	12,7	11,0	44,3	42,5

* Sähkön tukkumyyntitulot ja -volymit Pohjoismaissa eivät sisällä lämpövoimatuotantoa, markkinahintaan perustuvia ostoja eikä myyntiä vähemmistöosakkaille (mm. Meri-Pori, Inkoo ja tuonti Venäjältä).

Myyntihinta, EUR/MWh	IV/11	IV/10	2011	2010
Sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa**	45,2	48,8	46,1	47,9

**Sähkön tukkumyyntihinta ei sisällä myyntituloja lämpövoimatuotannosta, markkinahintaan tehdyistä ostoista eikä myyntiä vähemmistöosakkaille (mm. Meri-Pori, Inkoo ja tuonti Venäjältä).

Loka-joulukuu

Viimeisellä neljänneksellä Power-divisioonan vertailukelpoinen liikevoitto oli 351 (336) miljoonaa euroa eli 15 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2010 vastaavalla jaksolla. Sekä vesivoiman että ydinvoiman volyymit kasvoivat. Ydinvoimatuotanto parani erityisesti Ruotsissa, mikä oli vuoteen 2010 verrattuna paremman käytettävyyden ja suunniteltujen huoltoseisokkien erilaisen ajoituksen ansiota. Korkea veden tulovirtaama ja suuremmat vesivarastot kasvattivat vesivoimatuotantoa. Neljänneksen aikana lämpövoimatuotannon volyymeilla ei tässä suuruusluokassa ollut merkitystä. Systemihinnat ja kaikki aluehinnat olivat selvästi alemmat Suomessa ja Ruotsissa vuoden 2010 vastaavaan jaksoon verrattuna. Ruotsin aluehinta jaettiin 1.11. 2011 neljään eri aluehintaan. Fortumin Power-divisioona toimii Sundsvallin (SE2) ja Tukholman (SE3) hinta-alueilla.

Kasvaneiden ydin- ja vesivoimavolyymien sekä alempien saavutettujen sähkönhintojen kokonaisvaikutus oli positiivinen – yhteensä noin 25 miljoonaa euroa. Liikekustannukset laskivat noin 10 miljoonalla eurolla pääosin Ruotsin ydinvoimalaitosten pienempien kustannusten ja Loviisan lyhyemmän huoltoseisokin ansiosta. Korkeampi kiinteistövero Ruotsissa sekä Venäjän sähköntuontisopimuksen päättyminen laskivat neljänneksen vertailukelpoista liikevoittoa noin 20 miljoonaa euroa vuoteen 2010 verrattuna.

Viimeisellä neljänneksellä divisioonan sähköntuotanto Pohjoismaissa oli yhteensä 13,2 (12,3) TWh eli noin 7 % enemmän kuin vuoden 2010 vastaavalla jaksolla. Power-divisioonan saavuttama sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa oli 45,2 euroa/MWh eli 3,6 euroa/MWh alempi kuin vuoden 2010 viimeisellä neljänneksellä. Tämä johtui pääosin Suomen ja Ruotsin alemmista alueellisista spot-hinnoista.

Tammi-joulukuu

Vuonna 2011 Power-divisioonan vertailukelpoinen liikevoitto oli 1 201 (1 298) miljoonaa euroa eli 97 miljoonaa euroa pienempi kuin vuonna 2010. Vesivoimatuotannon heikot volyymit vuoden 2011 alussa vuoteen 2010 verrattuna näkyvät volyymissa vuositasolla 1 TWh laskuna. Ydinvoimatuotannon volyymit kasvoivat 2,9 TWh pääosin Ruotsin paremman käytettävyyden ansiosta. Divisioonan saavuttama sähkön tukkumyyntihinta oli Pohjoismaissa 1,8 euroa/MWh alempi kuin vuonna 2010.

Vertailukelpoiseen liikevoittoon vaikuttivat useat tekijät. Tuotantovolyymien ja hinnan negatiivinen yhteisvaikutus oli noin 5 miljoonaa euroa. Ruotsin kruunun kurssin vaikutus oli yhteensä noin -30 miljoonaa euroa. Ruotsin kiinteistöveron kasvu heikensi tulosta noin 17 miljoonalla eurolla. Lisäksi Venäjän sähköntuontisopimuksen päättymisen vaikutus oli noin -40 miljoonaa euroa.

Divisioonan vuoden 2011 kokonaissähkötuotanto Pohjoismaissa oli 48,1 (46,3) TWh eli noin 4 % suurempi kuin vuonna 2010. Hiilidioksidipäästöttömän tuotannon osuus oli 93 % (93 %). Ydinvoiman käyttökerroin parani Ruotsissa, mikä kasvatti myös ydinvoimatuotannon volyymeja selvästi. Veden tulovirtaamat ja vesivarastotasot olivat historiallisen alhaalla vuoden alussa, mutta paranivat koko jakson ajan. Vesivoimatuotanto jäi vuonna 2011 pienemmäksi kuin vuonna 2010, jolloin volyymit olivat historiallisen suuret. Vesivoimatuotannon käytettävyys pysyi erittäin hyvänä koko vuoden. Vuoden lopussa Pohjoismaiden vesivarastot olivat 10 TWh pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella.

Vuonna 2011 Power-divisioonan toteutunut Pohjoismaiden sähkön tukkumyyntihinta oli 46,1 euroa/MWh, eli 1,8 euroa/MWh matalampi kuin vuonna 2010. Tämä johtui pääasiassa aluehinnoista, jotka laskivat.

Fortumilla on kaksi omaa ydinvoimalaitosyksikköä Loviisassa, ja yhtiö on myös osaomistajana kahdeksassa yksikössä Olkiluodon, Oskarshamnin ja Forsmarkin ydinvoimalaitoksissa.

Vuonna 2011 Loviisan ydinvoimalan käytettävyys oli 94,3 %, mikä on kansainvälisesti verrattuna erittäin korkea luku. Forsmarkin tuotanto parani merkittävästi ja laitoksen käytettävyys oli 86,2 %. Käytettävyyden suhteen vuosi 2011 oli Forsmarkille paras sitten vuoden 2005. Käytettävyys parani myös Oskarshamnin voimalaitoksilla, muttei vielä kukaan noussut tyydyttävälle tasolle. Oskarshamn 1 jouduttiin sulkemaan lokakuun lopussa, kun turbiinissa havaittu värinä vaati laajoja korjaustöitä. Yksikkö saataneen takaisin toimintaan helmikuun 2012 alussa. Oskarshamn 2 käynnistettiin vuosihuollon jälkeen lokakuun lopussa 80 MW:n alennetulla teholla (täysi teho on 590 MW) turbiinimuutosten vuoksi. Oskarshamn 3 ylsi syyskuussa uuteen, korkeampaan tehotasoon, noin 1 400 MW:iin, mutta toimii toistaiseksi noin 100 MW:n alennetulla teholla, kunnes kaikki testit on saatu suoritettua.

Maaliskuussa eduskunta hyväksyi Suomen ydinvoimainväliuudistamisen. Uudistus sisältää noin 680 miljoonan euron korvausrajoituksen ja rajoittamattoman vastuun kolmannelle osapuolelle vakavissa onnettomuustilanteissa. Tämä väliaikainen muutos tuli voimaan 1.1.2012 ja pätee, kunnes Pariisin ja Brysselin uudistetut sopimukset on ratifioitu. Fortum on ottanut kasvanutta korvausvastuuta varten täysimääräisen vakuutuksen. Uudistuksella ei ole olennaista vaikutusta Fortumin tulokseen.

Fukushiman onnettomuuden jälkeen on suoritettu turvallisuusselvitykset koko Euroopassa. Samassa yhteydessä Suomen säteilyturvakeskus STUK toteutti lisäselvityksen ydinvoimalaitosten turvallisuudesta sähkön menetyksen sekä poikkeuksellisten sää- ja ympäristöolosuhteiden varalta. Ruotsin ydinturvallisuusviranomainen (SSM) suoritti vastaavat turvallisuusselvitykset Ruotsissa. Lopulliset kansalliset raportit jätettiin viranomaisille 30.12.2011. Turvallisuusarvioinnit osoittivat, että Loviisan ja Olkiluodon ydinvoimalat ovat turvallisia, ja erityisesti Loviisan turvallisuusmarginaalit ovat riittäviä. Suomen ydinvoimaloissa ei tullut esille merkittäviä uusia vaatimuksia, uusia uhkatekijöitä tai puutteita, jotka vaatisivat välittömiä parannuksia. Ruotsissa tehtyjen arviointien tulokset olivat samantyyppisiä kuin Suomessa. Euroopan komissio antaa Euroopan neuvostolle kansallisten raporttien pohjalta laaditun kokonaisraportin kesäkuussa 2012. Fortum uskoo, että sekä uusille että vanhoille ydinvoimaloille saatetaan esittää turvallisuusselvitysten pohjalta joitakin uusia turvallisuusvaatimuksia lähitulevaisuudessa.

Fortumin valmistelut Ranskan vesivoimakonsessioiden tarjouskilpailuihin etenivät vuonna 2011, ja yhtiö rekisteröi Ranskaan paikallisen tytäryhtiön Fortum France SNC:n.

Heat

Heat-divisioona sisältää sähkön ja lämmön yhteistuotannon (CHP), kaukolämpötoiminnan sekä yritysten lämpöratkaisut Pohjoismaissa ja Itämeren alueella.

Milj. euroa	IV/11	IV/10	2011	2010
Liikevaihto	478	598	1 737	1 770
- lämmönmyynti	353	428	1 238	1 269
- sähkönmyynti	82	129	342	368
- muu myynti	43	41	157	133
Liikevoitto	100	124	380	303
Vertailukelpoinen liikevoitto	96	122	278	275
Vertailukelpoinen EBITDA	145	172	471	462
Sidottu pääoma 31.12.			4 191	4 182
Sidotun pääoman tuotto, %			9,9	8,4
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %			7,4	7,7
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	136	117	329	305
Henkilöstön lukumäärä			2 504	2 394

Loka-joulukuu

Lämmönmyynti vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä oli yhteensä 6,5 (8,8) TWh. Samaan aikaan yhdistetyn lämmön- ja sähköntuotannon (CHP) sähkönmyynti oli yhteensä 1,5 (2,2) TWh.

Viimeisellä neljänneksellä divisioonan vertailukelpoinen liikevoitto oli 96 (122) miljoonaa euroa eli 26 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2010 vastaavalla jaksolla. Tuloksen heikkeneminen johtui historiallisen korkeiden lämpötilojen laskemista volyymeista sekä vuoden 2011 alussa toteutetusta lämpöliiketoimintojen myynnistä Ruotsissa. Lisäksi sähkön hinta pysytteli alemmalla tasolla kuin vastaavalla jaksolla vuonna 2010.

Tammi-joulukuu

Vuonna 2011 lämpöä myytiin yhteensä 22,6 (26,1) TWh. Lämpö tuotettiin pääasiassa Pohjoismaissa. Samana ajanjaksona sähkönmyynti oli yhteensä 6,2 (6,5) TWh. Puolan ja Viron uusi CHP-kapasiteetti oli käytössä, mukaan lukien vuoden 2011 alussa ostetut laitokset. Lämmöntuotantovolyymit olivat kuitenkin laskussa, mikä johtui vuotta 2010 korkeammista lämpötiloista sekä Tukholman ulkopuolisten kaukolämpötoimintojen myynnistä Ruotsissa maaliskuun lopulla.

Heat-divisioonan liikevoitto vuonna 2011 oli 380 (303) miljoonaa euroa. Kasvaneessa liikevoitossa on mukana Tukholman ulkopuolisten lämpöliiketoimintojen myynnistä ensimmäisellä neljänneksellä realisoitunut 82 miljoonan euron voitto. Vertailukelpoinen liikevoitto vuonna 2011 oli 278 (275) miljoonaa euroa. Kasvu johtui pääasiassa paremmasta käytettävyydestä ja pienemmästä huippukuormavaikutuksesta, jotka nostivat lämmönmyyntikatteita. Lisäksi Ruotsin kruunun kurssikehityksellä oli myönteinen vaikutus. Parannusta kuitenkin tasoittivat pienemmät volyymit. Volyymien laskuun olivat syynä lämmin sää, sähkön alemmat spot-hinnat sekä Tukholman ulkopuolisten kaukolämpötoimintojen myynti Ruotsissa. Suomessa polttoainekustannusten kasvu kavensi sähkönmyynnin marginaaleja.

Tammikuussa Tukholman kaupungin kaasuverkoston vanha tuotantolinja suljettiin ja uusi ympäristömyönteisempi kaasu otettiin onnistuneesti käyttöön. Lisäksi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä avattiin ensimmäinen kaupallinen biokaasupolttolaitos autoille Arlandan lentokentällä Tukholmassa. Suomessa lämmöntuotannossa käytettävien polttoaineiden verotusta kiristettiin 1.1.2011 alkaen. Veronkorotukset heijastuivat vastaavasti lämmön kuluttajahintoihin.

Toukokuussa Fortum aloitti ensimmäisen Baltian alueella sijaitsevan, jätettä hyödyntävän CHP-laitoksen rakentamisen. Ympäristömyönteinen laitos korvaa Liettuan Klaipedassa sijaitsevan maakaasua käyttävän lämpölaitoksen ja vähentää kasvihuonekaasupäästöjä. Toukokuussa Ruotsin viranomaiset esittelivät ehdotuksen kaukolämpöverkkojen avaamiseksi kilpailulle (Third party access, TPA). Tukholman seudun kaukolämpöjärjestelmän osalta kilpailuviranomainen totesi vuonna 2010, että kaukolämmön reaalihinta oli laskenut 1,5 % vuodesta 2005.

Viimeisellä neljänneksellä Turun Seudun Maakaasu ja Energiatuotanto Oy:n (TSME) yritysjärjestelyt etenivät ja uusi osakassopimus allekirjoitettiin joulukuussa 2011. TSME on yhteisomistusyhtiö, joka keskittää Turun seudun energiantuotannon. Fortum sopi myös myyvänsä Fortum Energiaratkaisut Oy:n ja Fortum Termost AS:n EQT Infrastructure Fund -rahastolle. Toiminta kattaa pienelle ja keskisuurelle teollisuudelle sekä palvelusektorille suunnatun Fortumin lämpö-, höyry- ja kylmäliiketoiminnan Suomessa ja Virossa. Liiketoiminta eroaa merkittävästi suuren mittakaavan kaukolämpöliiketoiminnasta sekä yhdistetystä sähkön ja lämmön (CHP) tuotannosta, johon Fortum strategiansa mukaisesti keskittyy. Kauppa on tarkoitus saattaa päätökseen vuoden 2012 ensimmäisellä neljänneksellä. Viimeisellä neljänneksellä lanseerattiin myös uusia hinnoittelumalleja kaukolämpöasiakkaille Ruotsissa ja Suomessa. Asiakkaat voivat nyt valita erilaisten tuotteiden välillä. Lisäksi Ruotsin Högdalenissa sijaitsevan jätteenpolttolaitoksen höyrykattilan laaja huolto saatiin päätökseen, mikä lisäsi kapasiteettia.

Lämmönmyynti maittain, TWh	IV/11	IV/10	2011	2010
Suomi	2,2	3,1	8,5	9,6
Ruotsi	2,5	3,7	8,5	10,9
Puola	1,5	1,4	4,3	4,0
Muut maat	0,3	0,6	1,3	1,6
Yhteensä	6,5	8,8	22,6	26,1

Sähkönmyynti, TWh	IV/11	IV/10	2011	2010
Yhteensä	1,5	2,2	6,2	6,5

Russia

Russia-divisioona koostuu sähkön ja lämmön tuotannosta ja myynnistä Venäjällä. Se sisältää OAO Fortumin ja Fortumin hieman yli 25 % omistusosuuden TGC-1:ssä. TGC-1 on osakkuusyhtiö, joka raportoidaan pääomaosuusmenetelmän mukaisesti.

Milj. euroa	IV/11	IV/10	2011	2010
Liikevaihto	274	254	920	804
- sähkönmyynti	161	150	590	505
- lämmönmyynti	110	98	324	287
- muu myynti	3	6	6	12
EBITDA	63	39	182	139
Liikevoitto	35	16	74	53
Vertailukelpoinen liikevoitto	35	17	74	8
Vertailukelpoinen EBITDA	50	40	148	94
Sidottu pääoma 31.12.			3 273	2 817
Sidotun pääoman tuotto, %			3,5	2,4
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %			3,5	0,7
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	208	257	694	599
Henkilöstön lukumäärä			4 379	4 294

OAO Fortum toimii Uralin kehittyneillä teollisuusalueilla ja Länsi-Siperian öljyntuotantoalueilla.

Venäjällä sähkön tukkumarkkinat vapautettiin vuoden 2011 alussa. Kaikki sähköntuotantoyhtiöt kuitenkin myyvät edelleen kotitalouksien ja eräiden erityisryhmien kulutusta vastaavan osan sähköntuotannostaan ja kapasiteetistaan säännellyillä hinnoilla. Vuonna 2011 OAO Fortum myi 85 % sähköntuotannostaan vapautetulla sähkön hinnalla.

Venäjän hallitus hyväksyi vuoden 2011 alusta uudet kapasiteettimarkkinoita koskevat säännöt. Vuoden 2007 jälkeen investointivelvoitesopimusten (CSA – ”uusi kapasiteetti”) perusteella rakennetulle tuotantokapasiteetille maksetaan takuuhintaa 10 vuoden ajan. Takuuhinnat on määritelty investointien riittävän tuoton varmistamiseksi. Investointivelvoitesopimukseen on liitetty sakkoehtoja. Yritystoston aikaan vuonna 2008 Fortum teki varauksen mahdollisista viivästymisistä aiheutuvia sakkoja varten. Mahdollisia sakkoja voidaan vaatia, jos uuden kapasiteetin käyttöönotto viivästyy tai jos investointivelvoitesopimusten sovitut keskeisiä ehtoja ei muuten täytetä. Näin Fortumin riski saada sakkomaksuja tuotantokapasiteettia koskevien ehtojen vuoksi pienenee vähitellen uusien yksiköiden aloittaessa toimintansa. Voimalaitosten käyttöönoton aikataulu arvioidaan jokaisena tilinpäätöshetkenä. Muutosten vaikutukset varauksen määrään päivitetään tämän mukaisesti (katso liitetieto 18).

Kapasiteettimaksut hallituksen investointivelvoitesopimukseen kuulumattomalle kapasiteetille määräytyvät huutokaupalla (CCS – ”vanha kapasiteetti”). Joulukuussa 2010 pidettiin ensimmäinen uusien sääntöjen mukainen kapasiteettimarkkinoiden huutokauppa vuoden 2011 vanhalle kapasiteetille. Uusien sääntöjen mukaan vanhalle kapasiteetille huutokaupassa määräytyvät kapasiteettimaksut perustuvat kulloinkin käytettävissä olevaan kapasiteettiin eivätkä laitoksen nimellistehoon. Tämä vähensi vanhan kapasiteetin kapasiteettimaksuja CHP-laitosten osalta erityisesti kesän aikana lämpötilarajoitusten vuoksi. Vuotta 2012 koskeva huutokauppa pidettiin syyskuussa 2011. Suurin osa Fortumin voimalaitoksista tuli valituksi huutokaupassa, ja hinnat olivat lähellä vuoden 2011 tasoa. Noin 4 % (120 MW) Fortumin vanhasta kapasiteetista jäi huutokaupan ulkopuolelle tiukentuneiden teknisten vähimmäisvaatimusten vuoksi. Tämä kapasiteetti saa kuitenkin kapasiteettimaksuja markkinoiden keskimääräisen kapasiteettihinnan mukaan vielä kahden vuoden ajan.

Loka–joulukuu

Vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä Russia-divisioona myi sähköä 5,6 (4,9)TWh. Samaan aikaan lämmönmyynti oli yhteensä 9,2 (9,0) TWh.

Russia-divisioonan vertailukelpoinen liikevoitto oli vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä 35 (17) miljoonaa euroa. Uusien yksiköiden käyttöönoton positiivinen vaikutus oli noin 15 miljoonaa euroa. Vertailukelpoisen liikevoiton kasvua tasoitti osittain uusien voimalaitosyksiköiden aloitusvaiheen matala käytettävyys. Lisäksi vanhan kapasiteetin pienempien kapasiteettimaksujen ja volyymien vaikutus oli noin 8 miljoonaa euroa. Investointivelvoitesopimuksia koskevien varausten purkaminen kaupalliseen käyttöön otetulta, uudelta yksiköltä Tobolskin laitoksella sekä voimalaitosten muuttuneiden käyttöönottoaikataulujen vaikutus varaukseen paransivat tulosta noin 12 miljoonalla eurolla.

OAO Fortumin keskeiset sähkön, kapasiteetin ja kaasun hinnat	IV/11	IV/10	2011	2010
Sähkön spot-hinta (markkinahinta), Uralin alue, RUB/MWh	858	817	925	835
Keskimääräinen säännelty kaasuhinta Uralin alueella, RUB/1000 m ³	2 548	2 221	2 548	2 221
Keskimääräinen kapasiteettihinta vanhalle kapasiteetille (CCS), tRUB/MW/kk*	174	251	160	191
Keskimääräinen kapasiteettihinta uudelle kapasiteetille (CSA), tRUB/MW/kk*	534	n/a	560	n/a
Keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	246	251	209	191
OAO Fortumin saavuttama sähkönhinta, EUR/MWh	28,9	30,5	29,2	27,0

*Kapasiteettihinnat maksettu kapasiteettivolyymeille, pois lukien suunnittelemattomat seisokit, huollot ja oma kulutus

Tammi–joulukuu

Russia-divisioona myi vuonna 2011 sähköä yhteensä 20,2 (18,7) TWh ja lämpöä yhteensä 26,7 (26,8) TWh.

Vertailukelpoinen liikevoitto oli yhteensä 74 (8) miljoonaa euroa. Kasvu saavutettiin pääosin Tjumenissa, Tšeljabinskissa ja Tobolskissa sijaitsevien uusien voimalayksiköiden käyttöönoton ansiosta; niiden yhteisvaikutus oli noin 40 miljoonaa euroa. Tätä alensi osittain uusien voimalayksiköiden aloitusvaiheen matala käyttökerroin. Myös lämpöliiketoiminta vaikutti myönteisesti tulokseen. Vanhan kapasiteetin pienemmät kapasiteettitulot rasittivat tulosta noin 5 miljoonalla eurolla, koska vuoden 2011 uusien sääntöjen mukaan vanhalle kapasiteetille huutokaupassa määräytyvät kapasiteettimaksut perustuvat kulloinkin käytävissä olevaan kapasiteettiin (eivätkä laitoksen nimellistehoon, kuten vuonna 2010). Tämä vähensi vanhan kapasiteetin kapasiteettimaksuja CHP-laitosten osalta erityisesti kesän aikana lämpötilarajoitusten vuoksi. Myös polttoainekustannusten kasvu vaikutti kielteisesti tulokseen. Investointivelvoitesopimuksia koskevien varausten purkaminen kaupallisen käytön aloittaneilta uusilta yksiköiltä, mukaan lukien voimalaitosten muuttuneiden käyttöönottoaikataulujen vaikutus varaukseen, paransi koko vuoden tulosta 34 miljoonalla eurolla.

OAO Fortumin uusi kapasiteetti (CSA) tulee valmistuttuaan olemaan tärkeä vakaaseen tuloskasvuun vaikuttava tekijä Venäjällä. Tuotantovolyymien kasvu tuo lisää myyntituloja ja uudelle tuotantokapasiteetille maksetaan huomattavasti korkeampia kapasiteettimaksuja kuin vanhalle kapasiteetille. Saatavat maksut kuitenkin vaihtelevat ajankohdan sekä voimalaitosten iän, koon, sijainnin, tyyppin ja käytettävyyden mukaan. Uuden kapasiteetin tuotto on taattu. Se voi vaihdella jonkin verran, sillä tuotto on sidottu Venäjän pitkän aikavälin valtionobligaatioihin, joiden maturiteetti on 8–10 vuotta. Meneillään olevan investointiohjelman valmistumisen jälkeen Fortumin tavoitteena on tuottaa positiivista taloudellista lisäarvoa Russia-divisioonassa.

Fortum on sitoutunut 2,5 miljardin euron investointiohjelmaan Venäjällä, ja aikataulun mukaan ohjelman viimeiset yksiköt otetaan käyttöön vuonna 2014. Investointiohjelman loppuosan arvo tammikuussa 2012 joulukuun 2011 lopun valuuttakursseilla laskettuna on arviolta noin 0,9 miljardia euroa.

Investointiohjelma käsittää yhteensä kahdeksan uutta voimalaitosyksikköä. Ensimmäinen uusi yksikkö aloitti kapasiteettimyyntin Tyumen CHP-1:ssä helmikuussa. Toisen yksikön kapasiteettimyynti alkoi vuoden 2011 kesäkuun alussa Chelyabinsk CHP-3 -voimalaitoksella ja kolmannen uuden yksikön kapasiteettimyynti 1.10.2011 Tobolsk-voimalaitoksella.

Electricity Solutions and Distribution

Divisioona vastaa Fortumin sähkön vähittäismyynnistä sekä sähkönsiirrosta ja muodostuu kahdesta liiketoiminta-alueesta: Distribution ja Electricity Sales.

Distribution

Fortum omistaa ja käyttää jakelu- ja alueverkkoja sekä siirtää sähköä kaikkiaan noin 1,6 miljoonalle asiakkaalle Ruotsissa, Suomessa, Norjassa ja Virossa.

Milj. euroa	IV/11	IV/10	2011	2010
Liikevaihto	244	287	973	963
– jakeluverkot	190	240	809	820
– alueverkot	26	24	96	92
- muu myynti	28	23	68	51
Liikevoitto	41	93	478	321
Vertailukelpoinen liikevoitto	49	91	295	307
Vertailukelpoinen EBITDA	97	137	482	485
Sidottu pääoma 31.12.			3 589	3 683
Sidotun pääoman tuotto, %			13,7	9,7
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %			8,6	9,3
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	120	86	289	213
Henkilöstön lukumäärä			898	962

Loka–joulukuu

Vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä jakelu- ja alueverkkosiirron kokonaismäärät olivat 7,0 (8,3) TWh ja 4,4 (4,7) TWh.

Distribution-liiketoiminta-alueen vertailukelpoinen liikevoitto oli 49 (91) miljoonaa euroa. Tuloksen heikkeneminen johtui erittäin lämpimästä säästä marras–joulukuussa ja etenkin joulukuussa Tapaninpäivänä Suomessa ja Ruotsissa riehuneesta myrskystä, jonka negatiivinen vaikutus vuoden 2011 viimeisen neljänneksen vertailukelpoiseen liikevoittoon oli 57 miljoonaa euroa.

Tammi–joulukuu

Vuonna 2011 alueverkkosiirron määrä oli yhteensä 14,1 (14,8) TWh Ruotsissa ja 2,6 (2,8) TWh Suomessa.

Distribution-liiketoiminta-alueen liikevoitto oli 478 (321) miljoonaa euroa. Fortum kirjasi toisella neljänneksellä 192 miljoonan euron voiton Fingridin osakkeiden myynnistä. Vertailukelpoinen liikevoitto oli yhteensä 295 (307) miljoonaa euroa. Lisääntyneestä tehokkuudesta, pienemmistä siirtohäviökustannuksista ja Ruotsin kruunun vahvistumisesta syntyneitä parannusta tasoitti joulun jälkeiset myrskyt, joiden negatiivinen vaikutus viimeisen neljänneksen vertailukelpoiseen liiketulokseen oli 57 miljoonaa euroa.

Sähkönkulutuksen etämittauksen käyttöönotto suomalaisille verkkoasiakkaille edistyi suunnitelman mukaan. Vuoden 2011 loppuun mennessä 160 000:lle asiakkaalle oli asennettu uusi mittari. Yhteensä noin 580 000 asiakasta saa uuden mittarin vuoden 2013 loppuun mennessä. Uuden tuntimittausjärjestelmän etuja ovat muun muassa ajantasaiseen sähkönkäyttöön perustuva laskutus, parempi sähkönkulutuksen hallinta ja mahdollisuus uusiin palveluihin. Suomen uusi tuntipohjaista sähkönmittausta koskeva lainsäädäntö tulee voimaan 1.1.2014. Ruotsissa etäluettavien sähkömittarien asennus asiakkaille on saatu päätökseen aikaisemmin.

Ruotsissa on hyväksytty uusi sähkösiirtohintojen sääntelymalli, ja ensimmäinen valvontajakso on 2012–2015. Päätökseen sisältyy muun muassa 18 vuoden siirtymäsääntö, jota Fortumin arvion mukaan lainsäädäntö ei tue. Useat sähköjakeluyhtiöt ovat valittaneet säännöksestä ja siirtymäsäännöstä tuomioistuimeen, ja asian käsittely on vielä kesken.

Suomessa kolmatta valvontajaksoa (2012–2015) koskeva päätös tehtiin viimeisellä neljänneksellä. Päätös oli pääosin odotusten mukainen. Vanhaa mallia muutettiin laatuvaatimusten osalta, esim. myrskyvahinkoihin liittyviä seuraamusmaksuja korotettiin. Toimiala on kuitenkin päättänyt valittaa tietyistä mallin osista ja yksityiskohdista toimialajärjestön kautta markkinatuomioistuimeen.

Tapaninpäivän myrsky oli pahin Suomessa 30 vuoteen ja aiheutti yhdessä seuraavan päivän pienemmän myrskyn kanssa merkittäviä vahinkoja Fortumin sähköverkkoon varsinkin Etelä-, Länsi- ja Lounais-Suomessa. Pahimmillaan yli 190 000 Fortumin asiakasta oli samaan aikaan vailla sähköä. Myrskyt aiheuttivat sähkökatkoja ja vahinkoja myös Ruotsissa.

Sähkösiirto jakeluverkoissa, TWh	IV/11	IV/10	2011	2010
Ruotsi	3,9	4,5	14,2	15,2
Suomi	2,5	3,0	9,5	10,0
Norja	0,6	0,7	2,3	2,5
Viro	0,0	0,1	0,1	0,2
Yhteensä	7,0	8,3	26,1	27,9

Sähkönjakeluasiakkaiden määrä alueittain, tuhansia	31.12. 2011	31.12. 2010
Ruotsi	893	893
Suomi	627	620
Norja	101	100
Viro	24	24
Yhteensä	1 645	1 637

Electricity Sales

Electricity Sales vastaa sähkön vähittäismyynnistä 1,2 miljoonalle kotitalous- ja yritysasiakkaalle. Se on Pohjoismaiden johtava ympäristömerkityn ja hiilidioksidipäästöttömän sähkön myyjä. Electricity Sales ostaa sähkönsä pohjoismaisesta sähköpörssistä.

Milj. euroa	IV/11	IV/10	2011	2010
Liikevaihto	205	529	900	1 798
- sähkönmyynti	199	524	879	1 778
- muu myynti	6	5	21	20
Liikevoitto	-6	40	3	46
Vertailukelpoinen liikevoitto	2	3	27	11
Vertailukelpoinen EBITDA	3	3	29	13
Sidottu pääoma 31.12.			11	210
Sidotun pääoman tuotto, %			4,2	38,4
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %			33,5	9,3
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	1	0	5	0
Henkilöstön lukumäärä			519	525

Loka-joulukuu

Vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä liiketoiminta-alueen sähkönmyynti oli yhteensä 3,6 (8,1) TWh. Myyntiä laski yritysasiakassegmentin uudelleenjärjestely.

Electricity Salesin vertailukelpoinen liikevoitto oli viimeisellä neljänneksellä yhteensä 2 (3) miljoonaa euroa. Vertailukelpoiseen liikevoittoon kohdistui edelleen paineita kiristyneen kilpailun vuoksi.

Tammi-joulukuu

Sähkönmyynti vuonna 2011 oli 14,4 (29,8) TWh. Myynti laski merkittävästi yritysasiakassegmentin uudelleenjärjestelyn vuoksi.

Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi huomattavasti ja oli yhteensä 27 (11) miljoonaa euroa. Tuloksen paraneminen johtuu kannattamattoman yritysasiakassegmentin uudelleenjärjestelystä ja vakaista tukkumarkkinahinnoista varsinkin vuoden 2011 ensimmäisellä neljänneksellä.

Lokakuussa Fortum myi norjalaisen sähkönmyyjän Ishavskraftin 24,5 % omistusosuutensa neljälle norjalaiselle sähköyhtiölle. Fortum luopui Ishavskraft AS:n vähemmistöosuudesta keskittyäkseen omaan kuluttaja-brändiinsä.

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin sekä käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynnit

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä olivat 520 (499) miljoonaa euroa. Investoinnit ilman yritysostoja olivat 509 (499) miljoonaa euroa.

Vuonna 2011 investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin olivat 1 482 (1 249) miljoonaa euroa. Investoinnit ilman yritysostoja olivat 1 408 (1 222) miljoonaa euroa.

Fortum suunnittelee ottavansa käyttöön uutta sähkön- ja lämmöntuotantokapasiteettia ja suorittavansa perusparannuksia olemassa oleviin laitoksiin seuraavasti:

	Tyyppi	Sähköntuotanto-kapasiteetti MW	Lämmöntuotanto-kapasiteetti MW	Toimitus alkaa*
Power				
Vesivoimalaitosten perusparannus	Vesivoima	10-20		2012
Heat				
Klaipeda, Liettua	Jäte (CHP)	20	60	Q1 2013
Järvenpää, Suomi	Biopolttoaine (CHP)	23	63	Q2 2013
Jelgava, Latvia	Biopolttoaine (CHP)	23	45	Q3 2013
Brista, Ruotsi	Jäte (CHP)	20	57	Q4 2013
Russia**				
Nyagan 1	Kaasu (CCGT)	418		Q2 2012
Nyagan 2	Kaasu (CCGT)	418		Q3 2012
Nyagan 3	Kaasu (CCGT)	418		2013

*) Kaupallisen käytön aloitus, jota edeltävät esimerkiksi testikäytöt ja lupamenettelyt.

**) Kapasiteettimaksujen aloitus, jota edeltävät esimerkiksi testikäytöt ja lupamenettelyt.

Power

Fortum osallistuu TVO (Teollisuuden Voima Oyj) -omistusosuutensa kautta Olkiluoto 3:n 1 600 MW:n ydinvoimalaitosyksikön rakentamiseen Suomessa. AREVA-Siemens toimittaa Olkiluoto 3:n TVO:lle kiinteähintaisella sopimuksella. Yhtiö on ilmoittanut TVO:lle arvioivansa laitosyksikön säännöllisen sähköntuotannon alkavaksi elokuussa 2014.

Maaliskuussa 2011 pidetyssä TVO:n varsinaisessa yhtiökokouksessa päätettiin suunnatusta osakeannista, jolla yhtiön osakepääomaa korotetaan noin 65 miljoonalla eurolla. Fortumin osuus osakeannista on noin 16 miljoonaa euroa, joka maksettiin marraskuussa. Osakepääoman korottaminen on alkuperäisen suunnitelman mukainen ja osa Fortumin Olkiluoto 3 -projektin rahoittamista koskevaa 180 miljoonan euron osakepääomasitoumusta.

TVO:n ylimääräinen yhtiökokous teki joulukuussa 2011 päätöksen Olkiluodon neljännen ydinvoimalaitosyksikön kilpailu- ja suunnitteluvaiheen käynnistämisestä. Fortum osallistuu vaiheeseen noin 77 miljoonalla eurolla, joka vastaa Fortumin omistusosuutta TVO:n osakekannasta. Summa jakaantuu usean vuoden ajalle.

Fortum aloittaa aaltovoimapuiston rakentamisen Ruotsin Sotenäsiin vuonna 2012. Toimittajana hankkeessa on Seabased AB. Valmistuttuaan aaltovoimapuistosta tulee lajissaan maailman suurin täysimittainen demonstraatiohanke. Hankkeen kokonaisbudjetti on noin 25 miljoonaa euroa, josta Fortumin osuus on noin puolet. Ruotsin energiaviranomainen on myöntänyt hankkeelle investointitukea.

Blaikenin maatulipuiston rakentaminen jatkui Pohjois-Ruotsissa. Fortum ja ruotsalainen Skellefteå Kraft ilmoittivat hankkivansa 60 tuuliturbiinia Nordexilta. Fortumin osuus tilatuista turbiineista on 12.

Heat

Tammikuussa 2011 Fortum sai päätökseen kahden sähkö- ja lämpöyhtiön kaupan Puolan valtion kanssa. Investoinnin arvo on noin 22 miljoonaa euroa.

Maaliskuussa 2011 Fortum vei päätökseen Ruotsissa Tukholman ulkopuolella sijaitsevien kaukolämpötoimintojen ja lämmöntuotantolaitosten myynnin Macquarie European Infrastructure Fund II:lle (MEIFII) ja Macquarie Power and Infrastructure Corporationille (MPIC). Kauppahinta oli noin 220 miljoonaa euroa.

Huhtikuussa 2011 Fortum ja ruotsalainen, kunnallinen energiayhtiö Sollentuna Energi allekirjoittivat sopimuksen, jonka mukaan Sollentuna Energi tulee 15 %:n osuudella osakkaaksi uuteen jätteenpolttoyksikköön, Brista 2:een. Uusi yksikkö rakennetaan Fortumin Tukholman alueella sijaitsevalle Bristan CHP-laitokselle.

Kesäkuussa Fortum päätti investoida kahteen uuteen biopolttoaineita hyödyntävään CHP-laitokseen Järvenpäässä ja Latvian Jelgavassa. Investointien kokonaisarvo on noin 160 miljoonaa euroa, ja molemmat laitokset on tarkoitus ottaa tuotantokäyttöön vuonna 2013. Uudet biopolttoaineita hyödyntävät laitokset korvaavat polttoöljyyn ja maakaasuun perustuvaa lämmöntuotantoa.

Pienempiä lämmöntuotantolaitoksia myytiin pitkin syksyä.

Joulukuussa Fortum hyväksyi Fortum Energiaratkaisut Oy:n ja Fortum Termost AS:n myynnin EQT Infrastructure Fund -rahastolle. Kokonaiskauppahinta velat mukaan lukien on noin 200 miljoonaa euroa ja myyntivoitto runsaat 50 miljoonaa euroa. Kauppa on tarkoitus saattaa päätökseen vuoden 2012 ensimmäisellä neljänneksellä.

Investoinnit ja myynnit tukevat Fortumin uudistettua strategiaa, jossa CHP-tuotannolla on keskeinen rooli.

Russia

Fortumin laajan Venäjän investointiohjelman kolmen ensimmäisen yksikön kaupallinen käyttö alkoi vuonna 2011: Länsi-Siperiassa toimivan Tyumen CHP-1:n uusi yksikkö aloitti kapasiteettimyyntin helmikuun alussa, ja Uralin alueella sijaitsevan Chelyabinsk CHP-3:n uusi yksikkö kesäkuun alussa. Tobolskissa otettiin uutta kapasiteettia kaupalliseen käyttöön 1.10.2011. Fortumin laaja investointiohjelma Venäjällä koostuu yhteensä kahdeksasta uudesta yksiköstä.

Distribution

Fortum saattoi 19.4.2011 päätökseen kaupan, jolla yhtiö myi noin 25 %:n omistusosuutensa Suomen kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj:ssä Suomen valtiolle (osakkeet jakautuivat Työ- ja elinkeinoministeriön ja Huoltovarmuuskeskuksen kesken) ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmariselle. Valtio osti noin 81 % ja Ilmarinen noin 19 % Fortumin Fingrid-osakkeista.

Kauppahinta oli 325 miljoonaa euroa, josta Fortum kirjasi noin 192 miljoonan euron voiton ensimmäisellä neljänneksellä kirjatun 8 miljoonan euron tulososuuden lisäksi. Voitto oli noin 0,22 euroa osaketta kohti.

Fortum myi omistuksensa Suomen kantaverkkoyhtiö Fingridissä EU:n neljännen energiamarkkinapakettin vuoksi. Syyskuussa 2009 voimaan tullut paketti edellyttää sähkön korkeajännitesiirron ja tuotannon eriyttämistä.

Fortumin ja Imatran Seudun Sähkön 20.12.2011 allekirjoittaman sopimuksen mukaisesti Imatran Seudun Sähkö osti Distributionin Virossa sijaitsevan tytäryhtiön Fortum Elekterin. Samalla Fortum luopui osuudestaan Imatran Seudun Sähkö Oyj:ssä. Omistus- ja hallintaoikeudet siirtyivät tammikuun 2012 alussa. Fortum luopui Fortum Elekteristä, sillä yhtiö pyrkii strategiansa mukaisesti keskittymään enemmän Pohjoismaiden liiketoimintaan.

Osakkeet ja osakepääoma

Fortum Oyj:n osake on noteerattu Helsingin pörssissä (NASDAQ OMX Helsinki). Vuonna 2011 Fortum Oyj:n osakkeiden vaihto Helsingin pörssissä oli yhteensä 524,9 (493,4) miljoonaa osaketta, arvoltaan 10 379 miljoonaa euroa. Fortumin osakkeen korkein noteeraus jakson aikana oli 24,09 euroa ja alin 15,53 euroa. Volyymilla painotettu keskiarvo oli 19,76 euroa. Vuoden 2011 viimeisen pörssipäivän päätöskurssi oli 16,49 (22,53) euroa. Fortumin markkina-arvo neljänneksen viimeisen pörssipäivän päätöskurssin mukaan laskettuna oli 14 649 miljoonaa euroa.

Helsingin pörssin lisäksi Fortumin osakkeita vaihdettiin useilla vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla, esimerkiksi Chi-X:ssä, BATS:ssä, Boatsissa ja Turquoisessa. Vuonna 2011 kaikkien osakkeiden vaihto, ensisijainen markkinapaikka mukaan lukien, oli yhteensä 1 058 miljoonaa osaketta, arvoltaan noin 21 093 miljoonaa euroa. Vuonna 2011 noin 50 % Fortum Oyj:n osakkeiden vaihdosta käytiin vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla.

Vuoden 2011 lopussa Fortum Oyj:n osakepääoma oli 3 046 185 953 euroa ja rekisteröityjen osakkeiden kokonaismäärä 888 367 045 kappaletta. Fortum Oyj ei omistanut omia osakkeitaan vuoden päättyessä.

Rekisteröityjen osakkeenomistajien määrä oli vuoden 2011 lopussa 104 496. Suomen valtion omistusosuus Fortumista oli neljänneksen lopussa 50,8 %. Hallintarekisteröityjen ja suorien ulkomaisten osakkeenomistajien osuus oli 28,3 %.

Fortumin hallituksella ei ole yhtiökokouksen myöntämiä käyttämättömiä valtuuksia vaihtovelkakirjojen, optiolainojen tai uusien osakkeiden liikkeeseen laskemiseksi.

Konsernin henkilöstö

Fortumin toiminta on pääasiassa keskittynyt Pohjoismaihin, Venäjälle, Puolaan ja Baltiaan. Vuoden 2011 lopussa henkilöstön kokonaismäärä oli 10 780 (10 585 vuoden 2010 lopussa).

Henkilöstömäärän kasvu johtui pääasiassa Heat-divisioonan ostamasta kahdesta puolalaisesta sähkö- ja lämpöyhtiöstä. Vuoden 2011 lopussa Power-divisioonassa oli 1 847 (1 819) työntekijää, Heat-divisioonassa 2 504 (2 394), Russia-divisioonassa 4 379 (4 294), Distributionissa 898 (962) ja Electricity Salesissa 519 (525). Muun henkilöstön määrä oli 633 (591).

Tutkimus ja kehitys

Kestävät ratkaisut ovat keskeinen osa Fortumin strategiaa. Fortumin tutkimus- ja kehitystoiminta tekee ympäristömyönteisistä energiaratkaisuista mahdollisia.

Vuonna 2011 tutkimus- ja kehitystoiminta keskittyi voimakkaasti erilaisten aurinkoenergiateknologioiden tarjoamien mahdollisuuksien tutkimiseen. Lisäksi Fortum käynnisti eri kumppanien kanssa laajoja ohjelmia, joissa kehitetään älykkään sähköverkon teknologioita, kestävään kaupunkiasumiseen liittyviä ratkaisuja sekä CHP-tuotantoon liittyviä konsepteja. Ydinvoiman tutkimus ja kehitys on edelleen suurin ja arvokkain osa Fortumin tutkimus- ja kehitystoimintaa.

Fortum analysoi tarkasti aurinkoenergian kasvumahdollisuuksia ja etenkin aurinkopaneelien hintakehitystä vuonna 2011. Yhtiö teki päätöksen edetä tutkimus-, kehitys- ja seurantavaiheesta mahdollisen uuden liiketoiminnan kehittämiseen Fortumille.

Fortum ja Seabased AB allekirjoittivat vuonna 2011 sopimuksen yhteisen aaltovoimapuiston rakentamisesta Ruotsin Sotenäsiin. Valmistuttuaan aaltovoimapuistosta tulee lajissaan maailman suurin täysimittainen demonstraatiohanke. Lisäksi Fortum ja ranskalainen meriteollisuusalan suuryritys DCNS allekirjoittivat aiesopimuksen aaltovoiman tutkimus- ja kehitysyhteistyöstä Ranskassa.

Myös CLEEN Oy:n Älykkäät sähköverkot ja energiamarkkinat -tutkimusohjelmassa vuosi oli aktiivinen. Fortum oli muun muassa ABB:n, Skanskan ja KONEen kanssa mukana menestyksekkäissä pilottihankkeissa, joissa testattiin sähköverkon luotettavuutta parantavaa automaatiota ja kestävään kaupunkiasumiseen liittyviä ratkaisuja.

Kestävän kaupunkiasumisen tutkimukseen liittyvä esiselvitys älykkään sähköverkon asentamisesta Tukholman Norra Djurgårdsstadeniin saatiin valmiiksi keväällä 2011. Esiselvitys vahvisti, että eri energijärjestelmän osat on mahdollista kytkeä yhteen alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Uuden järjestelmän myötä asiakkaalla on mahdollisuus osallistua aktiivisemmin sähkömarkkinan toimintaan. Fortum hallinnoi esiselvitystä yhteishankkeessa, jossa on mukana 13 yhteistyökumppania. Hanke on edennyt kumppanuus- ja rahoitusneuvotteluihin, ja käyttöäönnoton sekä testausvaiheen suunnittelu on jo käynnissä.

Integroitujen CHP-konseptien tutkimus jatkui aktiivisesti ja selkeitä virstanpylväitä saavutettiin pyrolyysin ja biomassan kuivatislauksen alueella sekä tutkittaessa CHP:n mahdollista integrointia bioetanoliuotannon yhteyteen.

Fortumin ydinvoiman tutkimus- ja kehitystoimet edistyivät kehityksestä toteutusvaiheeseen. Esimerkkejä ovat mm. ydinpolttoaineen korkeampaan palamaan johtanut tutkimustyö sekä antimonia sisältämättömien pumpputiivisteiden kehittäminen Loviisan voimalaitoksella. Fukushima ydinvoimaonnettomuus lisäsi huomiota turvallisuusnäkökohtiin myös ydinvoiman tutkimus- ja kehitystyössä ja kaikkien Fortumin ydinvoiman tutkimus- ja kehitysohjelmien sisältö ja painopisteet tarkistettiin.

Vuonna 2011 Fortumin tutkimus- ja kehityskulut olivat 38 miljoonaa euroa (2010: 30) eli 0,6 % liikevaihdosta (0,5 %) ja 1,1 % kaikista kuluista (0,8 %).

Kestävä kehitys

Fortum pyrkii ottamaan huomioon liiketoiminnassaan tasapainoisesti taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun. Kestävän kehityksen ohjelma määrittelee konsernitason, toimintaa ohjaavat tavoitteet ja niiden seurannassa käytettävät avainmittarit. Niiden perusteella divisioonat ovat asettaneet omat divisioonatason tavoitteet ja määritelleet toimenpiteet, joilla tavoitteet saavutetaan.

Fortum sai vuonna 2011 useita tunnustuksia työstään kestävästä kehityksestä. Yhtiö oli listattuna maailmanlaajuisessa Dow Jones Sustainability World -indeksissä jo yhdeksäntenä peräkkäisenä vuotena ja oli indeksin ainoa pohjoismaainen yhdyskuntapalveluyhtiö. Yhtiö listattiin maailman parhaana energiayhtiönä Carbon Disclosure Leadership -indeksiin. SAM Groupin Sustainability Yearbook 2011 -kirjassa Fortumille myönnettiin pronssisija (SAM Bronze Class) ja Oekom Research AG antoi yhtiölle prime-luokituksen B-. Fortum on listattu myös STOXX Global ESG Leaders -indekseissä sekä NASDAQ OMX:n ja GES Investment Servicen uudessa OMX GES Sustainability Finland -indeksissä.

Taloudellinen vastuu

Taloudellisen vastuun keskeisiä tekijöitä ovat kilpailukyky, taloudellinen menestys ja markkinaehtoinen tuotanto. Tavoitteena on luoda pitkällä aikavälillä taloudellista arvoa, kannattavaa kasvua ja lisäarvoa osakkeenomistajille, asiakkaille, työntekijöille, tavarantoimittajille ja muille avainsidosryhmille yhtiön toiminta-alueilla. Fortumin tavoitteena on erinomainen taloudellinen menestys strategisesti valituilla keskeisillä alueilla vahvan osaamisen ja vastuullisten toimintatapojen kautta. Fortum mittaa taloudellista menestystään tunnusluvuilla, joita ovat sijoitetun pääoman tuotto (tavoite 12 %), oman pääoman tuotto (tavoite 14 %) ja pääomarakenne (tavoite nettovelka/käyttökate eli EBITDA noin 3). Lisäksi Fortum käyttää GRI:n (Global Reporting Initiative) indikaattoreita soveltuvin osin taloudellisesta vastuusta raportointiin.

Ympäristövastuu

Ilmastonmuutoksen lieventäminen, luonnonvarojen tehokas käyttö sekä energiantuotannon, jakelun ja toimitusketjun ympäristövaikutusten minimointi ovat keskeinen osa ympäristövastuutamme. Yhtiön osaaminen CO₂-päästöttömässä ydin- ja vesivoimatuotannossa sekä energiatehokkaassa sähkön ja lämmön yhteistuotannossa korostuu ympäristövastuun alueella. Fortumin konsernitason ympäristötavoitteet liittyvät hiilidioksidipäästöihin, energiatehokkuuteen ja ympäristösertifikaatteihin. Lisäksi divisioonat ovat määrittäneet oman toimintansa ympäristötavoitteet. Ympäristötavoitteiden saavuttamista seurataan kuukausi-, neljännesvuosi- ja vuosiraportoinnin avulla.

Fortumin ilmastotavoitteet seuraavalle viidelle vuodelle ovat: sähköntuotannon hiilidioksidin ominaispäästöt EU:n alueella alle 80 grammaa kilowattitunnilta (g/kWh) ja kokonaisenergiantuotannon (sähkö ja lämpö) hiilidioksidin ominaispäästöt alle 200 g/kWh, kattaen kaikki toimintamaat. Molemmat tavoitteet on laskettu viiden vuoden keskiarvona.

Joulukuun 2011 lopussa sähköntuotannon hiilidioksidin ominaispäästöjen viiden vuoden keskiarvo oli EU:n alueella 67 g/kWh ja kokonaisenergiantuotannon hiilidioksidin ominaispäästöt 169 g/kWh. Molemmat olivat tavoitetasoa alapuolella. Fortumin kokonaishiilidioksidipäästöt vuoden 2011 kolmannella neljänneksellä olivat 6,1 (7,8) miljoonaa tonnia (Mt), josta 1,8 (3,0) Mt oli Euroopan päästökauppajärjestelmän (ETS) alaisia päästöjä.

Vuonna 2011 noin 64 % (66 %) Fortumin sähköntuotannosta oli hiilidioksidipäästötöntä. Fortumin tuotannosta EU:n alueella 86 % (86 %) oli hiilidioksidipäästötöntä. Hiilidioksidipäästöttömän sähkön osuuden lasku johtuu pääasiassa hiililauhdevoiman eli Inkoon ja Meri-Porin hiilikäyttöisten lauhdevoimalaitosten käytön kasvattamisesta kuivan sään seurauksena sekä Venäjän toimintojen suhteellisesta kasvusta tuotantorakenteessa.

Polttoaineen käytön tehokkuus viiden vuoden keskiarvona oli 68 %, kun tavoite oli >70 %. Vuonna 2011 yhteensä 99 % Fortumin toiminnoista EU:n alueella oli ISO 14001 -ympäristösertifioituja. Joulukuussa myös OAO Fortumin toiminta Venäjällä läpäisi ISO 14001 -sertifioinnin ensimmäisen vaiheen.

Fortumin kokonaishiilidioksidipäästöt (miljoonaa tonnia, Mt)	IV/11	IV/10	2011	2010
Kokonaispäästöt	6,1	7,9	23,6	25,3
Päästökauppajärjestelmän alaiset päästöt	1,8	3,0	8,3	9,7
Myönnetyt päästöoikeudet			6,8	5,6
Päästöt Venäjällä	4,3	4,4	14,8	14,6

Fortumin sähköntuotannon hiilidioksidimainospäästöt (g/kWh)	IV/11	IV/10	2011	2010
Kokonaispäästöt	161	156	192	189
Päästöt EU:ssa	53	118	88	84
Päästöt Venäjällä	463	541	483	532

Sosiaalinen vastuu

Sosiaalisen vastuun osa-alueella Fortumin kehittämät innovaatiot sekä vähähiilisen sähkön ja lämmön toimitusvarmuus tukevat yhteiskunnan kehittämistä ja hyvinvoinnin lisäämistä. Painotamme hyvänä yrityskansalaisena toimimista sekä turvallisten työolojen varmistamista kaikissa Fortumin toimipaikoissa työskenteleville työntekijöille ja urakoitsijoille. Työturvallisuudelle on asetettu konserninlaajuiset tavoitteet. ISO 14001 -sertifioinnin lisäksi tavoitteena on OHSAS 18001 -sertifiointi kaikille operatiivisten toimintojen johtamisjärjestelmille. Vuonna 2011 omien työntekijöiden poissaoloon johtaneiden tapaturmien taajuus (LWIF) parani ja oli hyvällä tasolla, 1,6 (2,4). Valitettavasti Fortumin urakoitsijalle sattui kuitenkin Ruotsissa kuolemaan johtanut tapaturma joulukuussa. Fortumin turvallisuustavoite LWIF:ksi on vähemmän kuin 1 miljoonaa työtuntia kohti omalle henkilöstölle. Tämä kuvastaa konsernin nollatoleranssia tapaturmille.

Muutoksia Fortumin johtoryhmässä

Fortumin strategia- sekä tutkimus- ja kehitysjohtajana toimiva Maria Paatero-Kaarnakari jättää nykyisen tehtävänsä ja aloittaa 1.2.2012 alkaen Fortumin Aasian toimintojen johtajana. Uudessa tehtävässään Maria Paatero-Kaarnakarin päävastuualueena on Intian liiketoimintojen käynnistäminen ja kehittäminen. Hänen entiset työtehtävänsä jaetaan Fortum johtoryhmän eri jäsenten kesken.

Näkymät

Avaintekijät ja riskit

Fortumin taloudellinen tulos on alttiina useille strategisille, taloudellisille ja operatiivisille riskeille. Fortumin tuloksen kannalta tärkein tekijä on sähkön tukkuhinta Pohjoismaissa. Tukkuhinnan kehityksen avaintekijöitä Pohjoismaissa ovat tarjonnan ja kysynnän tasapaino, polttoaineiden ja päästöoikeuksien hinnat sekä vesitilanne.

Maailmantalouden epävarmuus ja epävakaa taloustilanne Euroopassa heikentävät erityisesti euroalueella talouskasvun ja elpymisen näkymiä. Tämä sekä Pohjoismaiden parempi vesitilanne

voivat aiheuttaa lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä painetta sähkön tukkuhinnan laskemiseen Pohjoismaissa. Venäjän liiketoiminnan osalta avaintekijöitä ovat sähkön tukku- ja kapasiteettimarkkinoiden sääntely sekä investointiohjelmaan liittyvät operatiiviset riskit. Taloudellisen turbulenssin seurauksena suuremmilla valuuttakurssivaihteluilla voi erityisesti Ruotsin kruunun ja Venäjän ruplan osalta olla sekä muunto- että transaktiovaikutuksia Fortumin tulokseen.

Pohjoismaiset markkinat

Makrotalouden epävarmuudesta huolimatta sähkön osuus kokonaisenergiankulutuksesta jatkaa kasvuaan. Fortum arvioi vuosittaisen sähkönkulutuksen kasvavan lähivuosina Pohjoismaissa noin 0,5 %, mutta lähimpien vuosien kasvuvauhti tulee riippumaan paljolti Euroopan ja etenkin Pohjoismaiden makrotalouden kehityksestä.

Vaikka öljyn hinta nousi viimeisellä neljänneksellä, hiilen ja kaasun hinnat laskivat. CO₂-päästöoikeuksien hinnat jatkoivat laskuaan. Syitä tähän olivat Euroopan pitkittynyt taloudellinen epävarmuus sekä epävarmuus tulevista hiilidioksidipäästöjen vähentämisestä koskevista päätöksistä. Sähkön termiinihinnat laskivat sekä Pohjoismaissa että Saksassa polttoaineen ja päästöoikeuksien halventumisen myötä. Pohjoismaissa hinnat laskivat lisäksi vesivarastojen kasvun seurauksena.

Tammikuun lopulla 2012 sähkön termiinihintana Nord Poolissa loppuvuodelle 2012 oli noin 40 euroa/MWh. Sähkön termiinihintana vuodelle 2013 oli noin 42 euroa/MWh ja vuodelle 2014 noin 42 euroa/MWh. Saksassa sähkön termiinihintana loppuvuodelle 2012 oli noin 49 euroa/MWh ja vuodelle 2013 noin 53 euroa/MWh. Samaan aikaan hiilen (ICE Rotterdam) termiinihintana loppuvuodelle 2012 puolestaan oli noin 111 Yhdysvaltain dollaria tonnilta ja hiilidioksidipäästöoikeuksien markkinahinta vuodelle 2012 noin 8 euroa hiilidioksiditonnia kohti.

Tammikuun lopulla 2012 Pohjoismaiden vesivarannot olivat noin 12 TWh keskimääräistä suuremmat ja 40 TWh yli vuoden 2011 vastaavan tason.

Venäjä

Venäjän sähkön tukku markkinat vapautettiin vuoden 2011 alussa. Kaikki sähköntuotantoyhtiöt kuitenkin myyvät edelleen kotitalouksien ja eräiden kuluttajaryhmien (Pohjois-Kaukasia, Tuvan tasavalta, Burjatian tasavalta) kulutusta vastaavan osan sähköntuotannostaan ja kapasiteetistaan säännellyillä hinnoilla.

Venäjän hallitus hyväksyi vuoden 2011 alusta uudet kapasiteettimarkkinoita koskevat säännöt. Vuoden 2007 jälkeen investointivelvoitesopimusten (CSA – ”uusi kapasiteetti”) perusteella rakennetulle tuotantokapasiteetille maksetaan takuuhintaa 10 vuoden ajan. Takuuhinnat on määritelty riittävän investointituoton varmistamiseksi. Kapasiteettimaksut hallituksen investointivelvoitesopimuksiin kuulumattomalle kapasiteetille määräytyvät huutokaupalla (CCS – ”vanha kapasiteetti”).

Joulukuussa 2010 pidettiin ensimmäinen uusien sääntöjen mukainen kapasiteettimarkkinoiden huutokauppa vanhalle kapasiteetille. Uusien sääntöjen mukaan vanhalle kapasiteetille huutokaupassa määräytyvät kapasiteettimaksut perustuvat kulloinkin käytettävissä olevaan kapasiteettiin eivätkä laitoksen nimellistehoon. Tämä vähentää vanhan kapasiteetin kapasiteettimaksuja CHP-laitosten osalta erityisesti kesän aikana lämpötilarajoitusten vuoksi. Vuotta 2012 koskeva kapasiteettihuutokauppa pidettiin syyskuussa 2011. Suurin osa Fortumin voimalaitoksista tuli valituksi huutokaupassa, ja hinnat olivat lähellä vuoden 2011 hintatasoa. Noin 4 % (120 MW) vanhasta kapasiteetista jäi huutokaupan ulkopuolelle tiukentuneiden teknisten vähimmäisvaatimusten vuoksi. Tämä kapasiteetti saa kuitenkin markkinoiden keskimääräisen kapasiteettihinnan mukaisia kapasiteettimaksuja vielä kahden vuoden ajan.

OAO Fortumin uusi kapasiteetti (CSA) tulee valmistuttuaan olemaan tärkeä vakaata tuloskasvua tukeva tekijä Venäjällä. Tuotantovolyymien kasvu tuo lisää myyntituloja ja uudelle tuotantokapasiteetille maksetaan huomattavasti korkeampia kapasiteettimaksuja kuin vanhalle kapasiteetille. Maksut kuitenkin vaihtelevat ajankohdan sekä voimalaitosten iän, sijainnin, koon, tyyppin ja käytettävyyden mukaan. Uuden kapasiteetin tuotto on taattu, mutta voi vaihdella jonkin verran, sillä se on sidottu Venäjän pitkän aikavälin valtionobligaatioihin, joiden maturiteetti on 8–10

vuotta. Meneillään olevan investointiohjelman valmistumisen jälkeen Fortumin tavoitteena on tuottaa positiivista taloudellista lisäarvoa Russia-divisioonassa.

Fortum on nopeuttanut OAO Fortumin investointiohjelmaa kysynnän elpymisen ja Venäjän kapasiteettimarkkinoiden kehittymisen johdosta ja suunnittelee ottavansa viimeiset uudet yksiköt käyttöön vuoden 2014 loppuun mennessä. Investointiohjelman loppuosan arvo joulukuun lopun 2011 valuuttakursseilla laskettuna on arviolta 0,9 miljardia euroa tammikuusta 2012 eteenpäin. Uudet yksiköt Nyagan 1 ja Nyagan 2 otetaan käyttöön vuoden 2012 aikana.

Venäjän hallitus on päättänyt nostaa kaasun hintoja 1.7.2012 alkaen. Korotuksen arvioidaan olevan 15 %. Toisaalta säännellyn sähkön- ja lämmönmyynnin hinnat ja vanhan kapasiteetin kapasiteettimaksut indeksoidaan alle vuoden 2011 tason.

Käyttöomaisuusinvestoinnit ja -myynnit

Tällä hetkellä Fortum arvioi käyttöomaisuusinvestoinneikseen vuonna 2012 noin 1,6-1,8 miljardia euroa ja vuosina 2013–2014 noin 1,1 -1,4 miljardia euroa. Lukuihin ei sisälly mahdollisia yritysostoja. Pääasiallinen syy korkeampiin käyttöomaisuusinvestointeihin vuonna 2012 on Venäjän investointiohjelman aikataulun nopeuttaminen. Vuosittaisten kunnossapito- ja tuottavuusinvestointien arvioidaan olevan vuonna 2012 noin 500-550 miljoonaa euroa eli lähellä poistojen tasoa.

Verotus

Fortumin vuoden 2012 veroasteeksi arvioidaan 19-21 %, kun osakkuus- ja yhteisyritysten tulosta, verovapaita myyntivoittoja ja muita kertaluonteisia eriä ei huomioida. Suomen yritysverokantaa laskettiin 26 %:sta 24,5 %:iin 1.1. 2012.

Suojaukset

Joulukuun 2011 lopussa Power-divisioonan arvioidusta sähkön tukkumyynnistä Pohjoismaissa oli suojattu noin 65 % noin 48 euroon/MWh kalenterivuodeksi 2012. Vastaavat luvut kalenterivuodeksi 2013 ovat noin 40 % noin 46 euroon/MWh.

Fortumin Power-divisioonan pohjoismainen suojaushinta ei sisällä lämpövoimatuotannon marginaalin suojausta. Suojausasteeseen eivät myöskään sisälly Fortumin hiililauhdevoiman fyysiset volyymit ja suojaukset eivätkä divisioonan tuonnit Venäjältä.

Raportoidut suojausasteet voivat vaihdella huomattavasti Fortumin sähköjohdannaismarkkinoilla tekemien toimenpiteiden mukaan. Suojaukset tehdään pääasiassa johdannaissojimuksilla, suurimmaksi osaksi Nord Poolin termiineillä.

Kannattavuus

Fortumin Power-divisioonan sähkön tukkumyyntihintaan Pohjoismaissa vaikuttavat muun muassa suojausasteet, suojaushinta, spot-hinnat, Fortumin joustavan tuotantorakenteen käytettävyys ja käyttö sekä valuuttakurssivaihtelut. Jos sähköntuotantolähteiden suhteellisten osuuksien muutosten mahdollisia vaikutuksia ei oteta huomioon, 1 euron muutos megawattituntia kohti Power-divisioonan sähkön tukkumyyntihinnassa Pohjoismaissa johtaa noin 45 miljoonan euron muutokseen Fortumin vuotuisessa vertailukelpoisessa liikevoitossa. Lisäksi Power-divisioonan vertailukelpoiseen liikevoittoon vaikuttavat mahdollinen lämpövoimatuotannon määrä ja siitä saatava tuotto.

Ruotsin ydinvoimalaitoksissa meneillään olevat monivuotiset investointiohjelmat parantavat turvallisuutta ja käytettävyttä sekä lisäävät nykyisten laitosten kapasiteettia. Investointiohjelmien toteuttaminen saattaa vaikuttaa käytettävyyteen. Investointiohjelmat vaikuttavat Fortumin ydinvoimaosakkuusyhtiöiltään ostaman sähkön hankintakustannuksiin. Käyttökustannusten tason odotetaan kuitenkin vakiintuvan toteutusvaiheen aikana.

Fortum uskoo, että sekä uusille että vanhoille ydinvoimaloille saatetaan esittää uusia turvallisuusvaatimuksia lähitulevaisuudessa. Suomessa vuoden 2012 budjettiehdotus ei sisällä windfall- eikä uraaniveroja, joiden mahdollisen käyttöönoton selvittämistä Suomen hallitus esitti ohjelmassaan kesäkuussa 2011.

Ydinjätemaksut ja -vakuudet päivitetään Ruotsin lainsäädännön mukaisesti säännöllisin väliajoin. Hallitus päätti joulukuun lopussa maksuista ja takuista jaksolle 2012–2014. Niiden arvioidaan vaikuttavan Fortumin vertailukelpoiseen liikevoittoon noin -15 miljoonaa euroa vuodessa jakson 2012–2014 ajan.

Osingonjakoehdotus

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat 31.12.2011 olivat 4 620 804 659,85 euroa. Tilikauden päättymisen jälkeen yhtiön taloudellisessa asemassa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että Fortum Oyj jakaa vuodelta 2011 osinkoa 1,00 euroa osaketta kohti eli 31.1.2012 rekisteriin merkittyjen osakkeiden lukumäärän perusteella yhteensä 888 miljoonaa euroa. Osingon maksupäiväksi ehdotetaan 23.4. 2012.

Yhtiökokous 2012

Fortumin varsinainen yhtiökokous pidetään 11.4.2012 kello 14.00 Finlandia-talossa osoitteessa Mannerheimintie 13, Helsinki.

Espoo, 31.1.2012
Fortum Oyj
Hallitus

Lisätietoja:
Tapio Kuula, toimitusjohtaja, puh. +358 10 452 4112
Juha Laaksonen, talousjohtaja, puh. +358 10 452 4519

Fortumin sijoittajasuhteet, Sophie Jolly, +358 10 453 2552 ja Rauno Tiihonen, +358 10 453 6150 / investors@fortum.com

Hallitus on hyväksynyt Fortumin tilinpäätöksen vuodelta 2011 ja tilintarkastajat ovat 31.1.2012 antaneet vakiomuotoisen tilintarkastuskertomuksen tilikaudelta 2011. Tiivistetty osavuosikatsaus on laadittu EU:ssa hyväksytyin IAS 34, Osavuosikatsaukset -standardin mukaisesti.

Fortumin varsinainen yhtiökokous pidetään 11.4.2012, ja mahdolliset vuodelle 2012 suunnitellut osingonjakoon liittyvät päivämäärät ovat:

- Osingon irtoamispäivä 12.4. 2012
- Osingonmaksun täsmäytyspäivä 16.4. 2012
- Osingonmaksupäivä 23.4. 2012.

Fortumin vuoden 2011 tilinpäätös ja toimintakertomus julkaistaan viimeistään viikolla 12.

Tulostiedotus vuonna 2012:

- osavuosikatsaus tammi–maaliskuulta julkaistaan 26.4.2012 noin klo 9.00.
- osavuosikatsaus tammi–kesäkuulta julkaistaan 19.7.2012 noin klo 9.00.
- osavuosikatsaus tammi–syyskuulta julkaistaan 19.10.2012 noin klo 9.00.

Jakelu:
NASDAQ OMX Helsinki
Keskeiset tiedotusvälineet
www.fortum.fi

Osavuositarkastukseen liittyvää lisätietoa, mukaan lukien vuosineljänneksitaulukot, on Fortumin verkkosivuilla osoitteessa www.fortum.com/sijoittajat.

Osavuositarkastuksen taulukot

	Sivu
Lyhennetty konsernin tuloslaskelma	27
Lyhennetty konsernin tase	29
Lyhennetty laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	30
Lyhennetty konsernin rahavirtalaskelma	31
Nettovelan muutokset ja tunnusluvut	32
Konsernin lyhennetyn osavuositarkastuksen liitetiedot	33
Tunnuslukujen laskentakaavat	48
Markkinatilanne ja saavutetut sähkön tukkumyyntihinnat	50
Tuotanto- ja myyntivolyymit	51

Lyhennetty konsernin tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Liikevaihto	4	1 667	1 902	6 161	6 296
Muut tuotot		40	23	91	108
Materiaalit ja palvelut		-659	-910	-2 566	-2 846
Henkilöstökulut		-142	-133	-529	-507
Poistot ja arvonalentumiset	4,12,13	-155	-147	-606	-563
Muut kulut		-243	-194	-749	-655
Vertailukelpoinen liikevoitto		508	541	1 802	1 833
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		71	-220	600	-125
Liikevoitto		579	321	2 402	1 708
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	4, 14	19	21	91	62
Korkokulut		-78	-57	-284	-197
Korkotuotot		13	19	56	72
Johdannaisten käyvän arvon muutokset		7	-8	5	12
Muut rahoituserät - netto		-8	-11	-42	-42
Rahoitustuotot ja -kulut		-66	-57	-265	-155
Voitto ennen veroja		532	285	2 228	1 615
Tuloverot	9	-88	-25	-366	-261
Kauden voitto		444	260	1 862	1 354
Jakautuminen:					
Emoyhtiön omistajille		421	231	1 769	1 300
Määräysvallattomille omistajille		23	29	93	54
		444	260	1 862	1 354
Osakekohtainen tulos (euroa per osake)	10				
Laimentamaton		0,47	0,26	1,99	1,46
Laimennettu		0,47	0,26	1,99	1,46

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Vertailukelpoinen liikevoitto	508	541	1 802	1 833
Kertaluonteiset erät (luovutusvoitot ja -tappiot)	9	7	284	93
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset	72	-221	344	-216
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	-10	-6	-28	-2
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	71	-220	600	-125
Liikevoitto	579	321	2 402	1 708

Lyhennetty konsernin laaja tuloslaskelma

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Kauden voitto	444	260	1 862	1 354
Muut laajan tuloksen erät				
Kassavirran suojaukset				
Käyvän arvon muutokset	106	-464	299	-583
Siirrot tuloslaskelmaan	81	19	480	1
Siirrot vaihto-omaisuuteen/aineellisiin hyödykkeisiin	-7	-10	-23	-16
Verot	-46	117	-195	151
Nettosijoitusten suojaus				
Käyvän arvon muutokset	0	29	2	-1
Verot	0	-8	0	0
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Käyvän arvon muutokset	0	1	-1	0
Muuntoerot	166	89	-75	344
Osuus osakkuusyritysten muista laajan tuloksen eristä ¹⁾	2	-8	2	-69
Muut muutokset	-3	-16	3	-16
Muut laajan tuloksen erät, verojen jälkeen	299	-251	492	-189
Laaja tulos yhteensä	743	9	2 354	1 165
Laajan tuloksen jakautuminen				
Emoyhtiön omistajille	697	-29	2 255	1 064
Määräysvallattomille omistajille	46	38	99	101
	743	9	2 354	1 165
1) Josta Hafslund ASA:n omistamien REC:n osakkeiden käyvän arvon muutosta ml. muuntoerot	0	-8	0	-77

Lyhennetty konsernin tase

milj. euroa	Liite	31.12.2011	31.12.2010
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineettomat hyödykkeet	12	433	421
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	13	15 234	14 621
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	4, 14	2 019	2 161
Osuus valtion ydinjätehuoltorahastosta	17	653	625
Varat etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä		60	62
Muut pitkäaikaiset sijoitukset		69	72
Laskennalliset verosaamiset		150	141
Johdannaisinstrumentit	6	396	183
Pitkäaikaiset korolliset saamiset		1 196	1 149
Pitkäaikaiset varat yhteensä		20 210	19 435
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus		528	387
Johdannaisinstrumentit	6	326	148
Myyntisaamiset ja muut saamiset		1 020	1 284
Pankkitalletukset		-	271
Rahat ja pankkisaamiset		731	285
Likvidit varat	16	731	556
Myyttävänä olevat omaisuuserät ¹⁾	7	183	154
Lyhytaikaiset varat yhteensä		2 788	2 529
Varat yhteensä		22 998	21 964
OMA PÄÄOMA			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma	15	3 046	3 046
Ylikurssirahasto		73	73
Kertyneet voittovarot		6 318	5 448
Muut oman pääoman erät		195	-357
Yhteensä		9 632	8 210
Määräysvallattomat omistajat		529	532
Oma pääoma yhteensä		10 161	8 742
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen vieras pääoma			
Korollinen pitkäaikainen vieras pääoma	16	6 845	6 520
Johdannaisinstrumentit	6	192	238
Laskennalliset verovelat		2 013	1 725
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	17	653	625
Muut varaukset	18	205	239
Eläkeveloitteet		26	20
Muu pitkäaikainen vieras pääoma		465	471
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		10 399	9 838
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Korollinen lyhytaikainen vieras pääoma	16	925	862
Johdannaisinstrumentit	6	219	1 207
Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma		1 265	1 265
Myyttävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat	7	29	50
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		2 438	3 384
Vieras pääoma yhteensä		12 837	13 222
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä		22 998	21 964

¹⁾ Sisältää kassavaroja 16 miljoonaa euroa (2010: 0 miljoonaa euroa).

Lyhennetty laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

milj. euroa	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Kertyneet voittovarat		Muut oman pääoman erät			Emoyhtiön omistajat	Määräys- vallattomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
			Kertyneet voittovarat	Muuntoerot	Kassavirta- suojaukset	Muut laajan tuloksen erät	Muut laajan tuloksen erät osakkuus- yhtiöissä			
Oma pääoma 31.12.2010	3 046	73	5 726	-278	-419	0	62	8 210	532	8 742
Kauden tulos			1 769					1 769	93	1 862
Muuntoerot				-74				-74		-74
Kauden muut laajan tuloksen erät			6		555		-1	560	6	566
Laaja tulos yhteensä			1 775	-74	555	0	-1	2 255	99	2 354
Osingonjako			-888					-888		-888
Osingonjako määräysvallattomille omistajille								0	-21	-21
Muutokset yrityshankintojen yhteydessä			54			-2		52	-81	-29
Muut			3					3		3
Oma pääoma 31.12.2011	3 046	73	6 670	-352	136	-2	61	9 632	529	10 161
Oma pääoma 31.12.2009	3 046	73	5 329	-567	21	1	131	8 034	457	8 491
Kauden tulos			1 300					1 300	54	1 354
Muuntoerot				289	3		14	306	55	361
Kauden muut laajan tuloksen erät			-15		-443	-1	-83	-542	-8	-550
Laaja tulos yhteensä			1 285	289	-440	-1	-69	1 064	101	1 165
Osingonjako			-888					-888		-888
Osingonjako määräysvallattomille omistajille								0	-22	-22
Muutokset yrityshankintojen yhteydessä								0	-4	-4
Oma pääoma 31.12.2010	3 046	73	5 726	-278	-419	0	62	8 210	532	8 742

Muuntoerot

Muuntoerot vaikuttivat emoyhtiön omistajille kuuluvaan osuuteen omasta pääomasta -74 miljoonaa euroa vuoden 2011 aikana (2010: 306) sisältäen Ruotsin ja Norjan kruunujen sekä Venäjän ruplan nettovaikutuksen yhteensä -63 miljoonaa (2010: 299).

Ulkomaisten tytäryhtiöiden tilinpäätöstiedot muunnetaan euroiksi käyttäen tuloslaskelman osalta keskimuunnokseen ja taseen osalta tilinpäätöspäivän kurssia. Kurssiero, joka syntyy muunnosta euroiksi, kirjataan omaan pääomaan. Katso lisätietoja käytetyistä kurseista liitetiedosta 8 Valuuttakurssit.

Kassavirtasuojaukset

Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus kassavirtasuojauksen käyvän arvon muutoksista oli 555 miljoonaa euroa vuoden 2011 aikana (2010: -443), ja se liittyi lähinnä sähkön hinnan suojaamiseen. Kun sähkön hinta on alhaisempi/korkeampi kuin suojaushinta, vaikutus omaan pääomaan on positiivinen/negatiivinen.

Osingon jako

Vuoden 2010 osingonjaosta päätettiin yhtiökokouksessa 31.3.2011. Osinko maksettiin 12.4.2011.

Vuoden 2009 osingonjaosta päätettiin yhtiökokouksessa 25.3.2010.

Lyhennetty konsernin rahavirtalaskelma

milj. euroa	Liite	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Liiketoiminnan rahavirta					
Kauden voitto		444	260	1 862	1 354
Oikaisuerät:					
Verot		88	25	366	261
Rahoitustuotot ja -kulut		66	57	265	155
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta		-19	-21	-91	-62
Poistot ja arvonalentumiset		155	147	606	563
Liikevoitto ennen poistoja (Käyttökate)		734	468	3 008	2 271
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		-126	222	-726	124
Saadut korot		11	11	59	66
Maksetut korot		-71	-74	-298	-234
Saadut osingot		0	9	108	62
Rahoituserät ja toteutuneet kurssierot		-26	-138	-245	-535
Maksetut välittömät verot		-32	-107	-394	-355
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta		490	391	1 512	1 399
Käyttöpääoman muutos	19	-18	-170	101	38
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä		472	221	1 613	1 437
Investointien rahavirta					
Investoinnit käyttöomaisuuteen	19	-421	-432	-1 285	-1 134
Hankitut osakkeet	19	-18	-20	-62	-28
Käyttöomaisuuden myynnit		4	4	15	7
Myydyt osakkeet	19	18	7	492	147
Muiden sijoitusten muutos		-60	-34	15	-94
Investointien rahavirta yhteensä		-477	-475	-825	-1 102
Rahavirta ennen rahoitusta		-5	-254	788	335
Rahoituksen rahavirta					
Pitkäaikaisten velkojen nostot		0	102	951	924
Pitkäaikaisten velkojen lyhennykset		-60	-523	-365	-912
Lyhytaikaisten velkojen muutos		115	234	-278	191
Osingonjako emoyhtiön omistajille		0	0	-888	-888
Muut rahoituserät		4	7	-10	-25
Rahoituksen rahavirta yhteensä		59	-180	-590	-710
Laskelman mukainen likvidien varojen muutos		54	-434	198	-375
Likvidit varat kauden alussa		685	980	556	890
Likvidien varojen kurssimuutokset		8	10	-7	41
Likvidit varat kauden lopussa ¹⁾		747	556	747	556

¹⁾ Sisältää myytävissä oleviin omaisuuseriin liittyviä kassavaroja 16 miljoonaa euroa (2010: 0 miljoonaa euroa).

Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua

Muut tuotot ja kulut joihin ei liity maksua sisältää pääasiassa johdannaisten realisoitumattomat käyvän arvon muutokset sekä liiketoiminnan rahavirrasta oikaistut luovutusvoitot. Luovutustulot käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynneistä, 507 miljoonaa euroa (2010: 154), esitetään kokonaisuudessaan investointien rahavirrassa.

Toteutuneet kurssierot ja muut rahoituserät

Toteutuneet kurssierot -239 miljoonaa euroa vuoden 2011 aikana (2010: -535), aiheutuvat pääasiassa Fortumin ruotsalaisten tytäryritysten kruunumääräisestä rahoituksesta sekä siitä, että konsernin pääasiallinen ulkoinen rahoitus on euroissa. Toteutuneet kurssierot johtuvat valuuttatermiineistä, joilla suojataan sisäisiä lainoja. Suurin osa näistä termiineistä erääntyy 12 kk sisällä.

Nettovelan muutokset

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Nettovelka kauden alussa	6 929	6 608	6 826	5 969
Muuntoerot	97	48	7	244
Käyttökate	734	468	3 008	2 271
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua sekä maksetut rahoituskulut ja verot	-244	-77	-1 496	-872
Käyttöpääoman muutos	-18	-170	101	38
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-421	-432	-1 285	-1 134
Yrityshankinnat	-18	-20	-62	-28
Yritys- ja käyttöomaisuusmyynnit	22	11	507	154
Muutos korollisissa saamisissa	-60	-34	15	-94
Osingot	-	-	-888	-888
Muut rahoitustoiminnot	4	7	-10	-25
Nettorahavirta (- nettovelan kasvu)	-1	-247	-110	-578
Joukkovelkakirjojen käypien arvojen muutos ja arvostus jaksotettuun hankintamenoön	-4	-77	80	35
Nettovelka kauden lopussa	7 023	6 826	7 023	6 826

Tunnusluvut

	31.12.2011	30.9.2011	30.6.2011	31.3.2011	31.12.2010	30.9.2010	30.6.2010	31.3.2010
Käyttökate, milj. euroa	3 008	2 274	1 813	1 049	2 271	1 803	1 351	861
Vertailukelpoinen käyttökate, milj. euroa ¹⁾	2 374	1 723	1 279	798	2 396	1 708	1 266	788
Tulos/osake (laimentamaton), euroa	1,99	1,52	1,29	0,76	1,46	1,20	0,93	0,63
Sijoitettu pääoma, milj. euroa	17 931	17 034	16 998	16 560	16 124	16 324	15 862	15 642
Korollinen nettovelka, milj. euroa	7 023	6 929	6 783	6 367	6 826	6 608	6 506	5 679
Käyttöomaisuus- ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin, milj. euroa	1 482	962	572	205	1 249	750	513	216
Käyttöomaisuusinvestoinnit, milj. euroa	1 408	899	533	167	1 222	723	493	196
Sijoitetun pääoman tuotto, % ²⁾	14,8	14,3	16,1	19,1	11,6	12,2	14,3	18,7
Oman pääoman tuotto, % ²⁾	19,7	19,1	22,0	26,9	15,7	16,6	19,3	25,7
Nettovelka/käyttökate ²⁾	2,3	2,4	2,2	1,8	3,0	2,8	2,5	1,7
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate ²⁾	3,0	3,0	2,7	2,0	2,8	2,9	2,6	1,8
Korkokate	10,5	11,2	14,8	19,0	13,7	15,9	18,7	24,2
Korkokate sisältäen aktivoidut vieraan pääoman menot	8,5	9,1	12,0	15,1	10,0	11,4	13,7	18,7
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta/korollinen nettovelka, % ²⁾	21,5	20,7	24,2	34,8	20,5	22,3	28,8	44,9
Velkaantumisaste, %	69	74	72	72	78	76	75	67
Oma pääoma/osake, euroa	10,84	10,05	9,93	9,30	9,24	9,27	9,19	8,96
Omavaraisuusaste, %	44	44	44	39	40	41	42	40
Henkilöstön lukumäärä	10 780	11 041	11 342	10 976	10 585	10 865	11 406	11 290
Henkilöstö keskimäärin	11 010	11 062	11 030	10 913	11 156	11 302	11 393	11 435
Osakkeiden lukumäärä keskimäärin, 1 000 osaketta	888 367	888 367	888 367	888 367	888 367	888 367	888 367	888 367
Laimennettu osakkeiden keskimääräinen lukumäärä, 1 000 osaketta	888 367	888 367	888 367	888 367	888 367	888 367	888 367	888 367
Rekisteröityjen osakkeiden lukumäärä, 1 000 osaketta	888 367	888 367	888 367	888 367	888 367	888 367	888 367	888 367

1) Vertailukelpoisen käyttökateen määritelmä muuttui vuoden 2011 viimeisellä vuosineljänneksellä. Tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen purun nettovaikutusta ei lasketa uuden määritelmän mukaan vertailukelpoiseen käyttökateeseen. Uuteen määritelmään perustuen kumulatiivinen vertailukelpoinen käyttökate toiselle ja kolmannelle vuosineljännekselle on muutettu tässä raportissa. Vertailukelpoisen käyttökateen muutos vaikuttaa myös tunnuslukuun vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate kolmannelle vuosineljänneksellä. Tämä nousi 2,6:sta 2,7:ään.

2) Neljänneksen luvut on muutettu vastaamaan vuositason lukuja, lukuunottamatta vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä. Tunnuslukujen laskentaavat ovat liitetiedossa 27.

Konsernin lyhennetyt osavuositiedot

1. Laadintaperusta

Konsernin lyhennetty osavuositiedot on laadittu EU:ssa käyttöön otettua kansainvälistä (IAS) 34 Osavuositiedot -standardia noudattaen. Osavuositiedot tulee lukea yhdessä vuoden 2010 tilinpäätöksen kanssa.

2. Laadintaperiaatteet

Noudatetut laadintaperiaatteet ovat yhtenevät konsernin tilinpäätöksessä 2010 noudattamien periaatteiden kanssa seuraavaa muutosta lukuunottamatta.

Vuoden 2011 kolmannella neljänneksellä Fortum on muuttanut osakkuusyhtiö Hafslundin kirjausperiaatteitaan. Fortumin laadintaperiaatteiden mukaisesti Hafslundin tulos REC-omistus mukaan lukien sisältyy Fortumin lukuihin edellisen neljänneksen julkaistujen lukujen perusteella, sillä tavallisesti Hafslundin viimeisin osavuositiedot ei ole vielä saatavilla konsernitiilinpäätöstä tehdessä. Jos Hafslund myy tai alaskirjaa osuuttaan REC:ssä, Fortum kirjaa myynnistä muodostuvat myyntivoitot / -tappiot tai alaskirjauksesta aiheutuvan tappion Hafslundin viimeisimmän käytettävissä olevan neljänneksen tietoihin perustuen.

3. Kriittiset tilinpäätösarviot ja harkinnat

Osavuositiedot laatiminen edellyttää, että yhtiön johto tekee arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat raportoitujen varojen ja velkojen sekä tuottojen ja kulujen määriin. Toteutuneet tulokset saattavat olla erilaisia näihin arvioihin verrattuna.

Tämän osavuositiedot laatimisen yhteydessä johdon tekemät merkittävät konsernin laadintaperiaatteisiin ja keskeisimpiin epävarmuustekijöihin liittyneet arviot ovat samoja, joita sovellettiin vuositiilinpäätöksessä 2010.

4. Tiedot segmenteittäin

Liikevaihto				
milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Sähkönmyynti ilman välillisiä veroja	907	1 046	3 458	3 615
Lämmön myynti	474	537	1 602	1 596
Sähkönsiirto	216	264	905	912
Muut myynnit	70	55	196	173
Yhteensä	1 667	1 902	6 161	6 296

Liikevaihto segmenteittäin				
milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Power ¹⁾	654	752	2 481	2 702
- josta sisäistä	68	-137	-24	-281
Heat ¹⁾	478	598	1 737	1 770
- josta sisäistä	6	-5	8	-8
Russia	274	254	920	804
- josta sisäistä	-	-	-	-
Distribution	244	287	973	963
- josta sisäistä	4	8	15	18
Electricity Sales ¹⁾	205	529	900	1 798
- josta sisäistä	13	58	95	158
Muut ¹⁾	32	7	108	51
- josta sisäistä	-5	73	115	169
Nord Pool netotus ²⁾	-134	-528	-749	-1 736
Eliminoinnit	-86	3	-209	-56
Yhteensä	1 667	1 902	6 161	6 296

1) Sekä ulkoinen että sisäinen liikevaihto sisältää realisoituneiden suojausinstrumenttien vaikutukset. Vaikutus liikevaihtoon voi olla positiivinen tai negatiivinen riippuen keskimääräisen sopimushinnan ja realisoituneen spot-hinnan erotuksesta.

2) Tuntiperusteiset myynnit ja ostot Nord Poolilta netotetaan konsernitasolla ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan, onko Fortum tietynä hetkenä nettomyyjä vai netto-ostaja.

Vertailukelpoinen liikevoitto segmenteittäin

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Power	351	336	1 201	1 298
Heat	96	122	278	275
Russia	35	17	74	8
Distribution	49	91	295	307
Electricity Sales	2	3	27	11
Muut	-25	-28	-73	-66
Yhteensä	508	541	1 802	1 833

Liikevoitto segmenteittäin

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Power	443	129	1 476	1 132
Heat	100	124	380	303
Russia	35	16	74	53
Distribution	41	93	478	321
Electricity Sales	-6	40	3	46
Muut	-34	-81	-9	-147
Yhteensä	579	321	2 402	1 708

Kertaluonteiset erät segmenteittäin

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Power	0	0	2	6
Heat ¹⁾	7	7	86	29
Russia	0	-1	0	45
Distribution ²⁾	0	0	193	12
Electricity Sales	2	-	3	-
Muut	0	1	0	1
Yhteensä	9	7	284	93

1) Kertaluonteiset erät Heat-segmentissä vuoden 2011 aikana sisältävät noin 82 miljoonan euron myyntivoiton, joka kirjattiin Tukholman alueen ulkopuolella sijaitsevien kaukolämpö- ja lämmöntuotantolaitosten myynnistä.

2) Kertaluonteiset erät Distribution-segmentissä vuoden 2011 aikana sisältävät 192 miljoonan euron myyntivoiton, joka kirjattiin Fingrid Oyj:n osakkeiden myynnistä.

Kertaluonteiset erät sisältävät pääasiassa luovutusvoittoja.

Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Power ¹⁾	92	-207	273	-172
Heat	-3	-5	16	-1
Russia	-	-	-	-
Distribution	-8	2	-10	2
Electricity Sales	-10	37	-27	35
Muut	-9	-54	64	-82
Yhteensä	62	-227	316	-218

1) Sisältää Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuteen kohdistuvan kirjanpitoikäisyyden vaikutukset, yhteensä milj. euroa:

-10 -6 **-28** -2

Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät sisältävät pääasiassa niiden tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisinstrumenttien vaikutuksen, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa IAS 39 mukaisesti. Muut-segmentti sisältää pääosin erät, jotka syntyvät suojauslaskennan statuksen muuttuessa konsernitasolla. Power-segmenttiin sisältyy kirjanpitoikäisyyden vaikutus, joka aiheutuu siitä, että IFRIC 5:n mukaan Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää IFRS:n mukaisesti laskettua varauksen määrää taseessa.

Vertailukelpoinen käyttökate segmenteittäin

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Power	379	362	1 310	1 398
Heat	145	172	471	462
Russia ¹⁾	50	40	148	94
Distribution	97	137	482	485
Electricity Sales	3	3	29	13
Muut	-24	-26	-66	-56
Yhteensä	650	688	2 374	2 396

1) Vertailukelpoisen käyttökateen määritelmä muuttui vuoden 2011 viimeisellä vuosineljänneksellä. Tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen purun nettovaikutusta ei lasketa uuden määritelmän mukaan vertailukelpoiseen käyttökatteeseen.

Poistot ja arvonalentumiset segmentteittäin

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Power	28	26	109	100
Heat	49	50	193	187
Russia	28	23	108	86
Distribution	48	46	187	178
Electricity Sales	1	0	2	2
Muut	1	2	7	10
Yhteensä	155	147	606	563

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta segmentteittäin

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Power ^{1), 2)}	30	2	3	-25
Heat	7	9	19	31
Russia	-8	-2	30	8
Distribution	3	6	14	19
Electricity Sales	1	0	2	1
Muut	-14	6	23	28
Yhteensä	19	21	91	62

1) Sisältää kirjanpitoikäistelyn vaikutukset, jotka johtuvat Fortumin osakkuusyhtiöiden osuuksista suomalaisissa ja ruotsalaisissa ydinjätehuoltorahastoissa, yhteensä milj. euroa:

-1	0	-6	0

2) Suurin osa Power-segmentin osakkuusyhtiöistä on tuotantoyhtiöitä, joilta Fortum ostaa sähköä omakustannushintaan, johon sisältyvät korot, valmisteverot ja välittömät verot.

Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä segmentteittäin

milj. euroa	31.12.2011	31.12.2010
Power	921	912
Heat	160	159
Russia	443	423
Distribution	101	217
Electricity Sales	0	13
Muut	395	437
Yhteensä ¹⁾	2 020	2 161

¹⁾ Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä sisältää myös myytävänä olevia omaisuuseriä 1 miljoona euroa (2010: 0) (katso Liite 7).

Investoinnit käyttöomaisuuteen segmentteittäin

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Power	48	35	131	97
Heat	126	117	297	304
Russia	208	257	670	599
Distribution	120	86	289	213
Electricity Sales	1	0	5	0
Muut	6	4	16	9
Yhteensä	509	499	1 408	1 222
Josta aktivoituja vieraan pääoman menoja	16	11	53	45

Bruttoinvestoinnit osakkeisiin segmentteittäin

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Power	-	0	17	25
Heat	10	0	32	1
Russia	-	-	24	-
Distribution	-	0	-	0
Electricity Sales	-	-	-	-
Muut	1	0	1	1
Yhteensä	11	0	74	27

Bruttoinvestoinnit osakkeisiin vuoden 2011 aikana sisältävät Teollisuuden Voimalle annetun osakepääoman lisäyksen. Katso liitetieto 14. Tammikuussa 2011 Heat-segmentti hankki kaksi puolalaista yhtiötä ja Russia-segmentin bruttoinvestoinnit osakkeisiin vuoden 2011 kolmannella neljänneksellä on lisäinvestointi OAO Fortumin osakkeisiin. Katso liitetieto 7.

Sidottu pääoma segmenteittäin

milj. euroa	31.12.2011	31.12.2010
Power	6 247	5 806
Heat	4 191	4 182
Russia	3 273	2 817
Distribution	3 589	3 683
Electricity Sales	11	210
Muut	208	29
Yhteensä¹⁾	17 519	16 727

¹⁾ Sidottu pääoma segmenteittäin sisältää myös myytävänä olevia omaisuuseriä ja niihin liittyviä velkoja (katso Liite 7)

Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto segmenteittäin

%	31.12.2011	31.12.2010
Power	19,9	22,3
Heat	7,4	7,7
Russia	3,5	0,7
Distribution	8,6	9,3
Electricity Sales	33,5	9,3
Muut	-12,7	-7,7

Sidotun pääoman tuotto segmenteittäin

%	31.12.2011	31.12.2010
Power	24,6	19,5
Heat	9,9	8,4
Russia	3,5	2,4
Distribution	13,7	9,7
Electricity Sales	4,2	38,4
Muut	5,3	-48,2

Sidotun pääoman tuotto on laskettu jakamalla vuotuisen liikevoiton ja 'Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta' -erän summa keskimääräisellä sidotulla pääomalla. Keskimääräinen sidottu pääoma on laskettu käyttämällä avaavan taseen ja kunkin neljänneksen lopun arvoja.

Varat segmenteittäin

milj. euroa	31.12.2011	31.12.2010
Power	7 134	6 934
Heat	4 597	4 733
Russia	3 692	3 173
Distribution	4 187	4 207
Electricity Sales	249	663
Muut	628	723
Eliminoinnit	-306	-576
Sidottuun pääomaan sisältyvät varat	20 181	19 857
Korolliset saamiset	1 219	1 208
Laskennalliset verosaamiset	150	141
Muut varat	717	202
Likvidit varat	731	556
Varat yhteensä	22 998	21 964

Vieras pääoma segmenteittäin

milj. euroa	31.12.2011	31.12.2010
Power	887	1 128
Heat	406	551
Russia	419	356
Distribution	598	524
Electricity Sales	238	453
Muut	420	694
Eliminoinnit	-306	-576
Sidottuun pääomaan sisältyvä vieras pääoma	2 662	3 130
Laskennalliset verovelat	2 013	1 725
Muu vieras pääoma	392	985
Sijoitettuun pääomaan sisältyvä vieras pääoma	5 067	5 840
Korollinen vieras pääoma	7 770	7 382
Oma pääoma	10 161	8 742
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä	22 998	21 964

Muut varat ja muu vieras pääoma, jotka eivät sisälly sidottuun pääomaan segmenteittäin, sisältävät pääasiassa tuloverosaamiset ja -velat, jaksotetut korkokulut, korkojohdannaisista johtuvat saamiset ja velat, sekä sellaiset suojauksista johtuvat saamiset ja velat, joihin sovelletaan suojauslaskentaa.

Henkilöstön lukumäärä

	31.12.2011	31.12.2010
Power	1 847	1 819
Heat	2 504	2 394
Russia	4 379	4 294
Distribution	898	962
Electricity Sales	519	525
Muut	633	591
Yhteensä	10 780	10 585

Henkilöstö keskimäärin

	2011	2010
Power	1 873	1 891
Heat	2 682	2 482
Russia	4 436	4 555
Distribution	902	1 098
Electricity Sales	510	538
Muut	607	592
Yhteensä	11 010	11 156

Henkilöstö keskimäärin lasketaan käyttäen koko raportointikauden kuukausittaisia keskiarvoja.

5. Segmenttiedot neljänneksittäin

Lisätietoja vuosineljänneksittäin on saatavissa englannin kielellä Fortumin www-sivuilta www.fortum.fi (Fortum-konserni/Sijoittajat/Taloudellista tietoa/Osavuositarkastukset).

Liikevaihto neljänneksittäin

milj. euroa	IV/2011	III/2011	II/2011	I/2011	IV/2010	III/2010	II/2010	I/2010
Power	654	560	574	693	752	584	597	769
- josta sisäistä	68	35	-24	-103	-137	-10	-10	-124
Heat	478	212	322	725	598	220	301	651
- josta sisäistä	6	2	1	-1	-5	1	2	-6
Russia	274	156	195	295	254	137	169	244
- josta sisäistä	-	-	-	-	-	-	-	-
Distribution	244	203	215	311	287	196	200	280
- josta sisäistä	4	3	4	4	8	3	3	4
Electricity Sales	205	139	183	373	529	305	327	637
- josta sisäistä	13	11	22	49	58	20	19	61
Muut	32	27	19	30	7	23	16	5
- josta sisäistä	-5	3	39	78	73	35	40	21
Nord Pool netotus	-134	-99	-150	-366	-528	-264	-261	-683
Eliminoinnit	-86	-54	-42	-27	3	-49	-54	44
Yhteensä	1 667	1 144	1 316	2 034	1 902	1 152	1 295	1 947

Vertailukelpoinen liikevoitto neljänneksittäin

milj. euroa	Q4 2011	Q3 2011	Q2 2011	Q1 2011	Q4 2010	Q3 2010	Q2 2010	Q1 2010
Power	351	268	257	325	336	267	271	424
Heat	96	-14	25	171	122	-12	33	132
Russia	35	-16	21	34	17	-16	-9	16
Distribution	49	62	60	124	91	61	53	102
Electricity Sales	2	4	10	11	3	11	10	-13
Muut	-25	-7	-25	-16	-28	-9	-19	-10
Yhteensä	508	297	348	649	541	302	339	651

Liikevoitto neljänneksittäin

milj. euroa	Q4 2011	Q3 2011	Q2 2011	Q1 2011	Q4 2010	Q3 2010	Q2 2010	Q1 2010
Power	443	273	271	489	129	256	280	467
Heat	100	-10	25	265	124	-15	35	159
Russia	35	-16	21	34	16	14	-9	32
Distribution	41	60	252	125	93	62	53	113
Electricity Sales	-6	6	23	-20	40	12	23	-29
Muut	-34	1	17	7	-81	-17	-31	-18
Yhteensä	579	314	609	900	321	312	351	724

Kertaluonteiset erät neljänneksittäin

milj. euroa	Q4 2011	Q3 2011	Q2 2011	Q1 2011	Q4 2010	Q3 2010	Q2 2010	Q1 2010
Power	0	0	2	0	0	5	1	0
Heat	7	0	-1	80	7	0	3	19
Russia	0	0	0	0	-1	30	0	16
Distribution	0	0	192	1	0	1	0	11
Electricity Sales	2	0	0	1	-	-	-	-
Muut	0	0	0	0	1	0	0	0
Yhteensä	9	0	193	82	7	36	4	46

Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät neljänneksittäin

milj. euroa	Q4 2011	Q3 2011	Q2 2011	Q1 2011	Q4 2010	Q3 2010	Q2 2010	Q1 2010
Power ¹⁾	92	5	12	164	-207	-16	8	43
Heat	-3	4	1	14	-5	-3	-1	8
Russia	-	-	-	-	-	-	-	-
Distribution	-8	-2	0	0	2	0	0	0
Electricity Sales	-10	2	13	-32	37	1	13	-16
Muut	-9	8	42	23	-54	-8	-12	-8
Yhteensä	62	17	68	169	-227	-26	8	27

1) Sisältää Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuteen

kohdistuvan kirjanpitoikäisyyden vaikutukset, yhteensä milj. euroa:

	Q4 2011	Q3 2011	Q2 2011	Q1 2011	Q4 2010	Q3 2010	Q2 2010	Q1 2010
	-10	-6	-8	-4	-6	-10	23	-9

6. Rahoitusriskien hallinta

Konsernin riskienhallinnan periaatteisiin ei ole tehty merkittäviä muutoksia katsauskaudella. Riskienhallinnan tavoitteet ja periaatteet ovat yhdenmukaisia vuoden 2010 konsernin tilinpäätöksessä esitettyjen tietojen kanssa.

Alla olevat taulukot esittävät konsernin pääasiassa suojauslaskennassa käytettävien johdannaissopimusten nimellisarvon tai määrän ja käyvän nettoarvon.

Johdannaiset		31.12.2011		31.12.2010	
		Nimellis- arvo	Käypä nettoarvo	Nimellis- arvo	Käypä nettoarvo
Korko- ja valuuttajohdannaiset		MEUR	MEUR	MEUR	MEUR
Koronvaihtosopimukset		4 737	141	4 098	96
Valuuttatermiinit		8 257	-143	7 619	-333
Korkotermiinit		196	0	167	0
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset		247	1	538	-25
Sähköjohdannaiset		Määrä	Käypä nettoarvo	Määrä	Käypä nettoarvo
		TWh	MEUR	TWh	MEUR
Myyntisopimukset		95	559	124	-2 069
Ostosopimukset		48	-289	71	1 224
Ostetut optiot		1	1	0	0
Asetetut optiot		1	1	2	-10
Öljyjohdannaiset		Määrä	Käypä nettoarvo	Määrä	Käypä nettoarvo
		1000 bbl	MEUR	1000 bbl	MEUR
Myyntisopimukset ja -termiinit		10 000	-6	11 473	-93
Ostosopimukset ja -termiinit		9 910	4	11 541	76
Hiilijohdannaiset		Määrä	Käypä nettoarvo	Määrä	Käypä nettoarvo
		kt	MEUR	kt	MEUR
Myyntisopimukset		12 325	94	6 865	-117
Ostosopimukset		11 642	-80	7 985	137
CO₂ päästöoikeusjohdannaiset		Määrä	Käypä nettoarvo	Määrä	Käypä nettoarvo
		ktCO ₂	MEUR	ktCO ₂	MEUR
Myyntisopimukset		15 283	89	5 225	7
Ostosopimukset		13 981	-59	8 882	-7
Osakejohdannaiset		Nimellis- arvo	Käypä nettoarvo	Nimellis- arvo	Käypä nettoarvo
		MEUR	MEUR	MEUR	MEUR
Osaketermiinit ¹⁾		9	9	19	20

1) Käteisvaroina toteutettavia osaketermiinejä käytetään Fortum-konsernin osakekannustinohjelman suojaukseen.

7. Yrityshankinnat ja -myynnit sekä myytävänä olevat omaisuuserät

Yrityshankinnat

Vuoden 2011 kolmannen neljänneksen aikana osapuolet vahvistivat, että jäljellä oleva osa Fortumin St. Petersburg Sale Companyn osakkeiden myyntihinnasta maksetaan OAO Fortumin osakkeilla (3,04 %). Tämän hankinnan jälkeen Fortum omistaa 97,55 % OAO Fortumin osakekannasta.

Puolan kilpailuviranomaiset hyväksyivät 3.1.2011 yrityskaupan, jossa Fortum osti 85 % puolalaisten Elektrociepłownia Zabrze S.A. ja Zespól Elektrociepłowni Bytom S.A. sähkö- ja lämpöyhtiöiden osakekannasta. Kauppahinta oli yhteensä 22 miljoonaa euroa (82 miljoonaa Puolan zlotya).

Vuoden 2010 aikana ei ollut olennaisia yrityshankintoja.

Yritysmyyntit

Joulukuussa 2010 Fortum allekirjoitti sopimuksen, jonka mukaan se myy Tukholman alueen ulkopuolella sijaitsevat kaukolämpö- ja lämmöntuotantolaitoksensa. Kauppa saatettiin loppuun 31.3.2011. Myyntihinta oli noin 220 miljoonaa euroa ja kirjattu myyntivoitto 82 miljoonaa euroa. Toiminnot olivat osa Heat-segmenttiä ja myyntivoitto on kirjattu Heat-segmenttiin. Suurimman osan myytävistä toiminnoista omisti Fortumin tytäryhtiö Fortum Värme, josta Tukholman kaupungilla on 50 %:n taloudellinen omistusosuus. Tukholman kaupungin hallitus ja Ruotsin kilpailuviranomainen ovat hyväksyneet kaupan. Myytäviin toimintoihin liittyvät varat ja vieras pääoma on esitetty vuoden 2010 lopun taseessa kohdassa myytävissä olevat omaisuuserät ja niihin liittyvät velat.

Fortumin 25 %:n omistusosuuden myynti Suomen kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj:ssä saatettiin loppuun 19.4.2011. Katso liitetieto 14.

Vuoden 2010 aikana ei ollut olennaisia yritysmyyntejä.

Myytävänä olevat omaisuuserät

Joulukuussa 2011 Fortum allekirjoitti sopimuksen Fortum Energiaratkaisut Oy:n ja Fortum Termost AS:n myymisestä EQT Infrastructure Fundille. Kokonaismyyntihinta sisältäen nettovelan oli noin 200 miljoonaa euroa. Fortumin myyntivoitto tulee olemaan yli 50 miljoonaa euroa. Yritysmyynti on tarkoitus toteuttaa ensimmäisellä vuosineljänneksellä vuonna 2012 ja se vaatii asianosaisten kilpailuviranomaisten hyväksynnän. Varat ja velat liittyen tähän yritysmyyntiin on vuoden 2011 vuositilinpäätöksessä esitetty kohdassa myytävänä olevat omaisuuserät.

Joulukuussa 2011 Fortum allekirjoitti sopimuksen Virossa sijaitsevan Fortum Eleker AS:n myymisestä Imatran Seudun Sähkölle. Yritysmyynti on tarkoitus toteuttaa ensimmäisellä vuosineljänneksellä vuonna 2012. Varat ja velat liittyen tähän yritysmyyntiin on vuoden 2011 vuositilinpäätöksessä esitetty kohdassa myytävänä olevat omaisuuserät.

Tukholman ulkopuolisten kaukolämpötoimintojen ja lämmöntuotantolaitosten toimintaan liittyvä yritysmyynti, joka toteutui maaliskuussa 2011 on vuoden 2010 vuositilinpäätöksessä esitetty kohdassa myytävänä olevat omaisuuserät.

Myytävänä olevat omaisuuserät								31.12.2011	31.12.2010
milj. euroa									
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet								128	131
Muut varat								39	23
Likvidit varat								16	0
Yhteensä								183	154

Velat liittyen myytävänä oleviin omaisuuseriin								31.12.2011	31.12.2010
milj. euroa									
Korolliset velat								0	0
Muut velat								29	50
Yhteensä								29	50

8. Valuuttakurssit

Kauden lopun valuuttakurssit perustuvat Euroopan keskuspankin julkaisemiin tilinpäätöshetken kursseihin. Keskimääräinen valuuttakurssi on laskettu kunkin kuukauden lopun Euroopan keskuspankin kurssien ja edellisen vuoden viimeisen päivän kurssien keskiarvona.

Keskeisimmät Fortum-konsernissa käytetyt kurssit ovat:

Keskimääräinen valuuttakurssi								
	1-12/2011	1-9/2011	1-6/2011	1-3/2011	1-12/2010	1-9/2010	1-6/2010	1-3/2010
Ruotsi (SEK)	9,0038	8,9982	8,9273	8,8775	9,5510	9,6665	9,8144	9,9826
Norja (NOK)	7,7824	7,7962	7,7996	7,8173	8,0262	8,0258	8,0464	8,1423
Puola (PLN)	4,1254	4,0320	3,9655	3,9692	4,0126	4,0137	4,0186	3,9970
Venäjä (RUB)	41,0219	40,7778	40,4461	40,4504	40,4473	40,1288	40,1535	41,4799

Kauden lopun valuuttakurssi								
	31.12.2011	30.9.2011	30.6.2011	31.3.2011	31.12.2010	30.9.2010	30.6.2010	31.3.2010
Ruotsi (SEK)	8,9120	9,2580	9,1739	8,9329	8,9655	9,1421	9,5259	9,7135
Norja (NOK)	7,7540	7,8880	7,7875	7,8330	7,8000	7,9680	7,9725	8,0135
Puola (PLN)	4,4580	4,4050	3,9903	4,0106	3,9750	3,9847	4,1470	3,8673
Venäjä (RUB)	41,7650	43,3500	40,4000	40,2850	40,8200	41,6923	38,2820	39,6950

9. Tuloverot

Tuloslaskelman mukainen veroprosentti vuonna 2011 oli 16,4 % (2010: 16,2 %).

Vuoden 2011 veroprosentti, lukuunottamatta Suomen verokannan muutosta, osuutta osakkuusyritysten voitoista ja verovapaita myyntivoittoja oli 21,4 % (2010: 17,7 %). Suomen verokanta laski 26 prosentista 24,5 prosenttiin 1.1.2012 alkaen. Vuonna 2011 verokannan muutoksesta johtuva positiivinen kertaluonteinen vaikutus oli noin 29 miljoonaa euroa. Tuloslaskelman verokantaan vaikuttaa aina se, että osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta lasketaan verojen jälkeen.

10. Osakekohtainen tulos

Laskelma laimentamattomasta ja laimennetusta osakekohtaisesta tuloksesta perustuu alla oleviin lukuihin:

	2011	2010
Tuotot (milj. euroa):		
Emoyhtiön omistajille kuuluva voitto	1 769	1 300
Osakkeiden lukumäärä (1000 kpl):		
Osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä osakekohtaista tulosta laskettaessa	888 367	888 367
Osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä laimennettua osakekohtaista tulosta laskettaessa	888 367	888 367

11. Osakekohtainen osinko

Yhtiökokoukselle 11.4.2012 on ehdotettu jaettavaksi vuodelta 2011 osinkoa 1,00 euroa osakkeelta, yhteensä 888 miljoonaa euroa, mikä perustuu 31.1.2012 rekisteröityjen osakkeiden lukumäärään. Ehdotettua osinkoa ei ole kirjattu osinkovelaksi tässä tilinpäätöksessä.

Yhtiökokous päätti 31.3.2011 jakaa osinkoa tilikaudelta 2010 1,00 euroa osakkeelta, yhteensä 888 miljoonaa euroa perustuen 5.4.2011 rekisteröityjen osakkeiden lukumäärään. Osinko maksettiin 12.4.2011.

Yhtiökokous päätti 25.3.2010 jakaa osinkoa tilikaudelta 2009 1,00 euroa osakkeelta, yhteensä 888 miljoonaa euroa perustuen 30.3.2010 rekisteröityjen osakkeiden lukumäärään. Osinko maksettiin 8.4.2010.

12. Aineettomien hyödykkeiden muutos

milj. euroa	31.12.2011	31.12.2010
Kirjanpitoarvo kauden alussa	421	391
Lisäykset tytäryritysten hankintojen kautta	0	-
Käyttöomaisuusinvestoinnit	27	19
Päästöoikeuksien muutokset	13	13
Poistot ja arvonalentumiset	-19	-22
Siirrot myytävänä oleviin omaisuuseriin	-2	-
Muuntoerot ja muut muutokset	-7	20
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	433	421
Kirjanpitoarvoon sisältyvä liikearvo kauden lopussa	294	301
Muuntoerokirjausten vaikutus liikearvon määrään	-7	16

13. Aineellisten hyödykkeiden muutos

milj. euroa	31.12.2011	31.12.2010
Kirjanpitoarvo kauden alussa	14 621	12 855
Lisäykset tytäryritysten hankintojen kautta	26	-
Käyttöomaisuusinvestoinnit	1 381	1 203
Ydinvoiman käytöstäpoistamiskulut	5	18
Vähennykset	-13	-4
Poistot ja arvonalentumiset	-587	-541
Vähennykset tytäryritysten myyntien kautta	-	-22
Siirrot myytävänä oleviin omaisuuseriin	-128	-131
Muuntoerot ja muut muutokset	-71	1 243
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	15 234	14 621

14. Muutokset osuuksissa osakkuus- ja yhteisyrityksissä

milj. euroa	31.12.2011	31.12.2010
Kirjanpitoarvo kauden alussa	2 161	2 188
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	91	62
Hankinnat	9	6
Osakeannit ja muut sijoitukset	16	20
Myyntit	-146	-89
Saadut osingot	-108	-61
Osakkuusyritysten muut laajan tuloksen erät	-1	-69
Siirrot myytävänä oleviin omaisuuseriin	-1	-
Muuntoerot ja muut muutokset	-2	104
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	2 019	2 161

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta

Vuonna 2011 osuus osakkuusyritysten tuloksesta oli 91 miljoonaa euroa (2010: 62), josta Fortumin osuus Hafslund ASA:n tuloksesta oli 23 miljoonaa euroa (2010: 28) ja TGC-1:n osuus oli 30 miljoonaa euroa (2010: 7). TGC-1:n osakkuusyritystulos perustuu yhtiön IFRS standardien mukaiseen kolmannen neljänneksen osavuositarkastukseen.

Fortumin laadintaperiaatteiden mukaisesti Hafslundin tulos REC-omistus mukaanlukien sisältyy Fortumin lukuihin edellisen neljänneksen julkaistujen lukujen perusteella, sillä tavallisesti Hafslundin viimeisin osavuositarkastus ei ole vielä saatavilla. Viimeinen vuosineljännes sisältää Fortumin osuuden Hafslundin tuloksesta kolmannelta vuosineljännekseltä. Hafslund alaskirjasi REC osakkeitaan toisella ja kolmannelta vuosineljänneksellä vuonna 2011. Vuoden 2011 kolmannelta neljänneksellä Fortum on muuttanut Hafslundin kirjausperiaatteitaan (katso liite 2). Vuoden 2011 toisen neljänneksen alaskirjaus perustui REC:in osakkeiden kesäkuun 2011 lopun päätöskurssiin (9,28 Norjan kruunua). Tämän alaskirjauksen jälkeen Fortumilla ja Hafslundilla on yhtenäiset arvostusperiaatteet REC:in osakkeiden tulevista käyvän arvon muutoksista.

REC osakkeiden alaskirjausten kokonaismäärä vuonna 2011 oli 36 miljoonaa euroa, josta toisella vuosineljänneksellä kirjattu osuus oli 20 miljoonaa euroa ja viimeisellä vuosineljänneksellä kirjattu osuus oli 16 miljoonaa euroa. Joulukuussa 2010 Hafslund myi täysin omistamansa tytäryhtiön Hafslund Fibernet AS:n koko osakekannan. Fortum on kirjannut 38 miljoonaa euroa Hafslund Fibernet AS:n osakkeiden myynnistä erään 'Osuus osakkuusyritysten tuloksesta' vuoden 2011 ensimmäisellä neljänneksellä.

Fortumin osuus osakkuusyritysten tuloksesta vuonna 2010 oli 62 miljoonaa euroa, josta Hafslundin osuus oli 28 miljoonaa euroa, TGC-1:n osuus 7 miljoonaa euroa ja Gasumin osuus 27 miljoonaa euroa.

Hankinnat ja osakeannit

Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) yhtiökokous päätti maaliskuussa 2011 korottaa yhtiön osakepääomaa 65 miljoonalla eurolla, josta Fortumin osuus on 16 miljoonaa euroa. Fortumin osuus TVO:n osakepääoman korotuksesta kirjattiin vuoden 2011 ensimmäisellä neljänneksellä ja maksettiin vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä.

Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) yhtiökokous päätti maaliskuussa 2010 korottaa yhtiön osakepääomaa 79 miljoonalla eurolla, josta Fortumin osuus on 20 miljoonaa euroa. Fortumin osuus TVO:n osakepääoman korotuksesta kirjattiin vuoden 2010 ensimmäisellä neljänneksellä ja maksettiin joulukuussa 2010.

Myyntit

Vuoden 2011 ensimmäisellä neljänneksellä Electricity Sales-segmentti myi 30,78 % osuutensa Energiapolar Oy:stä. Vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä Electricity Sales-segmentti myi 24,5% osuutensa Ishavskraft AS:stä.

Tammikuussa 2011 Fortum, Suomen valtio (Työ- ja elinkeinoministeriö ja Huoltovarmuuskeskus) ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen sopivat alustavasti, että Fortum myy 25 %:n omistusosuutensa Suomen kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj:ssä. Kauppa saatettiin loppuun 19.4.2011. Valtio osti noin 81 %:a ja Ilmarinen noin 19 %:a Fortumin Fingrid-osakkeista. Osakkeiden myyntihinta oli 325 miljoonaa euroa, jonka seurauksena Fortum kirjasi 192 miljoonan euron myyntivoiton. Tämän lisäksi kirjattiin 8 miljoonan euron osakkuusyritystulos vuoden ensimmäiseltä neljännekseltä. Osakkeet ovat osa Distribution-segmenttiä ja myyntivoitto on kirjattu Distribution-segmenttiin. Fortum myi omistuksensa Fingrid:ssä EU:n kolmannen energiamarkkinapakettin seurauksena. Syyskuun 2009 alussa voimaan tullut paketti edellyttää sähkön korkeajännitesiirron ja tuotannon eriyttämistä.

Helmikuun 2010 alussa Distribution-segmentti myi Fortumin 49 % osuuden Karlskoga Energi & Miljö AB:sta. Lisäksi vuoden 2010 ensimmäisellä neljänneksellä Heat-segmentti myi Fortumin 20,4 %:n osuuden Swedegas AB:sta ja Russia-segmentti myi OAO Fortumin 49 %:n osuuden Kurgan Generating Companysta. Vuoden 2010 kolmannelta neljänneksellä Russia-segmentti myi noin 31 %:n osuutensa St. Petersburg Sale Companysta.

Saadut osingot

Vuoden 2011 aikana Fortum on saanut 108 miljoonaa euroa (2010: 61) osinkoina osakkuusyrityksiltään, joista 64 miljoonaa euroa (2010: 19) on saatu Hafslundilta ja 23 miljoonaa (2010: 26) Gasumilta.

15. Osakepääoma

milj. euroa	Osakkeiden määrä	Osakepääoma	Osakkeiden määrä	Osakepääoma
	31.12.2011	31.12.2011	31.12.2010	31.12.2010
Rekisteröidyt osakkeet 1.1.	888 367 045	3 046	888 367 045	3 046
Rekisteröidyt osakkeet raportointikauden lopussa	888 367 045	3 046	888 367 045	3 046

16. Korollinen vieras pääoma ja likvidit varat

Vuoden 2011 viimeisen neljänneksen aikana korollisten velkojen määrä kasvoi 156 miljoonalla eurolla kolmannen neljänneksen 7 614 miljoonasta eurosta 7 770 miljoonaan euroon (vuoden 2010 lopussa: 7 382). Likvidit varat kasvoivat 62 miljoonalla eurolla 685 miljoonasta eurosta 747 miljoonaan euroon (vuoden 2010 lopussa: 556).

Vuoden 2011 ensimmäisen neljänneksen aikana Fortum lisäsi takaisinlainaustaan Valtion ydinjätehuoltorahastosta 53 miljoonalla eurolla 887 miljoonaan euroon.

Fortum allekirjoitti myös sopimuksen kahdesta pitkäaikaisesta lainasta: 10 vuoden lainan European Investment Bankilta arvoltaan yhteensä 1 786 miljoonaa Ruotsin kruunua ja 7 vuoden lainan Nordic Investment Bankilta arvoltaan 625 miljoonaa Ruotsin kruunua. Nämä lainat nostettiin huhtikuun aikana.

Vuoden toisen neljänneksen aikana Fortum Oyj maksoi erääntyvän 2 miljardin Ruotsin kruunun joukkovelkakirjalainan ja laski liikkeelle uuden 500 miljoonan euron kymmenen vuoden kiinteäkorkoisen joukkovelkakirjalainan yhtiön Euro Medium-Term Note Program -ohjelman puitteissa. OAO Fortum nosti 1,5 miljardin ruplan arvoisen pankkilainan rahoittaakseen investointiohjelmansa.

Fortum Oyj allekirjoitti heinäkuussa uuden 2,5 miljardin euron valmiusluottolimitin, korvatakseen aiemmat 1,2 ja 1,5 miljardin euron valmiusluottolimitit. Käyttämättömien luottojärjestelyiden kokonaismäärä on noin 2,7 miljardia euroa. Kolmannella neljänneksellä OAO Fortum nosti 2 miljardin ruplan arvoisen pankkilainan rahoittaakseen investointiohjelmansa.

Vuoden 2011 viimeisen neljänneksen aikana OAO Fortum maksoi aikaisemmin samana vuonna nostamansa 1,5 miljardin ruplan suuruisen pankkilainan pois.

Lyhytaikaisen vieraan pääoman määrä kasvoi 101 miljoonalla eurolla viimeisen vuosineljänneksen aikana (pääasiassa liikkeelle laskettujen lyhytaikaisten yritystodistusten johdosta), ja vuoden 2011 lopussa lyhyen vieraan pääoman määrä oli 254 miljoonaa euroa (vuoden 2010 lopussa 534 miljoonaa euroa).

17. Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat

milj. euroa	31.12.2011		31.12.2010	
Taseeseen sisältyvät erät				
Ydinvoimaan liittyvät varaukset		653		625
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta		653		625
Lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta				
Ydinjätehuoltovastuu Suomen ydinenergiain mukaan		968		944
Rahastotavoite		941		886
Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta		903		843

Ydinvoimaan liittyvät varaukset

Työ- ja elinkeinoministeriö päätti Suomen ydinenergiain mukaisesti lasketun Loviisan ydinvoimalaitoksen ydinjätehuoltovastuun määrän joulukuussa 2011. Vastuun määrä perustuu kolmen vuoden välein tehtävään tekniseen suunnitelmaan. Tekninen suunnitelma ja kustannusennuste päivitettiin viimeksi vuoden 2010 toisella neljänneksellä.

Lain mukainen vastuu 31.12.2011 on 968 miljoonaa euroa. Taseeseen kirjattu ydinjätehuoltovastuu perustuu tulevaisuuden kustannuksia koskeviin kassavirtaennusteisiin, jotka pohjautuvat samoihin selvityksiin kuin lainmukainen vastuu. Ydinvoimavaruksen tasearvo, joka on laskettu IAS 37:n mukaisesti, on kasvanut uuden teknisen suunnitelman seurauksena 28 miljoonalla eurolla vuoden 2010 lopun arvosta, ja on 31.12.2011 yhteensä 653 miljoonaa euroa. Suurin syy lainmukaisen vastuun ja taseeseen kirjatun varauksen väliseen eroon on se, että lainmukaista vastuuta ei diskontata nykyarvoon.

Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta

Viranomaiset päättävät Fortumin rahastotavoitteen Valtion ydinjätehuoltorahastossa laillisen vastuun määrää päätettäessä vuosittain joulukuussa. Fortum suorittaa ydinjätehuoltomaksuja Valtion ydinjätehuoltorahastoon kyseisten päätösten mukaisesti. Nykyinen rahastotavoite perustuu joulukuussa 2011 päätettyyn lainmukaiseen vastuuseen sekä hyväksytyyn maksujen jaksotussuunnitelmaan, ja on yhteensä 941 miljoonaa euroa. Rahastossa on IFRS:n näkökulmasta 250 miljoonan euron ylijäämä, koska Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta on 903 miljoonaa euroa 31.12.2011, kun taas rahasto-osuuden tasearvo vastaavalla hetkellä on 653 miljoonaa euroa.

Vaikutukset vertailukelpoiseen liikevoittoon sekä liikevoittoon

Power-segmentin liikevoittoon vaikuttaa Fortumin laskentaperiaatteiden mukaisesti Valtion ydinjätehuoltorahaston kirjanpitoikäsiittelystä syntyvät erät, sillä Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää IFRS:n mukaisesti laskettua varauksen määrää taseessa. Niin kauan kuin ydinjätehuoltorahasto pysyy IFRS:n näkökulmasta yllähoitettuna, kirjataan positiivinen vaikutus liikevoittoon, kun varaus kasvaa enemmän kuin nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon. Negatiivinen kirjaus kirjataan liikevoittoon aina, kun nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon ovat suuremmat kuin varauksen kasvu. Edellä mainittua kirjausta ei sisällytetä Fortumin vertailukelpoiseen liikevoittoon, katso 'muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät', liitetieto 4. Kirjauksen vaikutus tulokseen Fortumin vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä oli -10 miljoonaa euroa, kuten vastaavasti viime vuoden vastaavana ajankohtana oli -6 miljoonaa euroa. Kumulatiivinen vaikutus vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä oli -28 miljoonaa euroa, kun vastaavasti viime vuonna vaikutus oli -2 miljoonaa euroa.

Osakkuusyritykset

Fortumilla on vähemmistöosuuksia suomalaisessa ja ruotsalaisissa ydinvoimaa tuottavissa osakkuusyrityksissä. Fortum on näiden yritysten osalta käsitellyt osuutensa ydinvoimaan liittyvien varojen ja velkojen vaikutuksista laadintaperiaatteidensa mukaisesti.

18. Muut varaukset

milj. euroa	Muut varaukset		Tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvä varaus (sis. muihin varauksiin)	
	31.12.2011	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2010
Varaukset kauden alussa	239	209	208	186
Käyttämättömien varausten purku	-53	-5	-42	-
Varausten muutokset	16	18	8	-
Käytetyt varaukset	-10	-10	-5	-5
Diskonttauksen purkautuminen	16	16	16	16
Kurssierot	-3	11	-5	11
Varaukset kauden lopussa	205	239	180	208

Fortumin Venäjällä käynnissä olevaan mittavaan investointiohjelmaan (8 yksikköä) liittyy tulevaa tuotantokapasiteettia koskevia ehtoja. Ehtojen mukaan Fortumilta voidaan periä sakkomaksuja, mikäli investointiohjelman tuoman uuden tuotantokapasiteetin käyttöönotto merkittävästi lykkääntyy tai investointisopimuksen pääehdot eivät muulta osin täyty. Uudet pitkän aikavälin kapasiteettimarkkinoita koskevat säännöt hyväksyttiin vuoden 2011 alussa. Tämä selkeytti myös käyttöönoton myöhästymisestä mahdollisesti perittävien sakkomaksujen määräytymistä. Sakkomaksut määritetään nyt voimalaiskohtaisesti. Tämä tarkoittaa, että Fortumin riski saada sakkomaksuja tuotantokapasiteettia koskevien ehtojen johdosta pienenee vähitellen uusien yksikköjen aloittaessa toimintansa.

Fortum on ottanut käyttöön kolme uutta yksikköä Venäjän investointiohjelmassaan vuoden 2011 aikana. Vuoden 2011 aikana yhtiö on purkanut 42 miljoonan euron arvosta näihin voimalaisuksiin liittyviä varauksia, joista 10 miljoonaa euroa purettiin vuoden viimeisen neljänneksen aikana.

Voimalaisosten käyttöönoton aikataulu arvioidaan jokaisena tilinpäätöshetkenä ja muutosten vaikutukset varauksen määrään päivitetään tämän mukaisesti. Aikataulumuutosten vaikutus diskontattuihin arvoihin oli 8 miljoonaa euroa joulukuun 2011 lopussa. Varauksen muutoksen kokonaisvaikutus vertailukelpoiseen liikevoittoon oli 34 miljoonaa euroa vuoden aikana. Maksetut sakkomaksut vuoden 2011 aikana olivat 5 miljoonaa euroa.

Diskonttauksesta johtuva varauksen kasvu vuoden 2011 aikana oli 16 miljoonaa euroa. Tämä muutos on kirjattu muihin rahoituseriin.

19. Rahavirtalaskelman lisätietoja

Käyttöpääoman muutokset

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Korottomien saamisten muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	-246	-469	266	-161
Vaihto-omaisuuden muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	-56	66	-143	74
Korottomien velkojen muutos, vähennys(-)/lisäys(+)	284	233	-22	125
Yhteensä	-18	-170	101	38

Investoinnit käyttöomaisuuteen

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen	509	499	1 408	1 222
Muutokset maksamattomissa investoinneissa	-72	-56	-70	-43
Aktivoidun korkokulujen siirto rahavirtalaskelman maksettuihin korkoihin	-16	-11	-53	-45
Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit	421	432	1 285	1 134

Hankitut osakkeet rahavirtalaskelmassa

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Hankitut tytäryritysosakkeet pl. ostettujen yritysten rahavarat	1	0	44	1
Hankitut osakkuusyritysosakkeet ¹⁾	16	20	16	26
Myytavissä olevien rahoitusvarojen hankinnat ²⁾	1	0	2	1
Yhteensä	18	20	62	28

1) Ostetut osakkuusyritysosakkeet sisältävät osakeannin ja muut pääomalisäykset.

2) Myytävissä olevat rahoitusvarat sisältyvät taseessa erään Muut pitkäaikaiset sijoitukset.

Hankitut tytäryritysosakkeet

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin ³⁾	1	0	47	0
Muutokset maksamattomissa hankinnoissa	0	0	-2	1
Korolliset velat hankituissa tytäryrityksissä	0	-	-1	-
Rahana maksetut tytäryritysosakkeet pl. ostettujen yritysten rahavarat	1	0	44	1

3) Bruttoinvestoinnit osakkeisiin sisältävät hankittujen tytäryritysten rahavaroja 0 miljoonaa euroa vuoden 2011 aikana (2010: 0).

Hankitut osakkuusyritysosakkeet

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	9	0	25	26
Muutokset maksamattomissa hankinnoissa	7	20	-9	0
Rahana maksetut osakkuusyritysosakkeet	16	20	16	26

Myydyt osakkeet rahavirtalaskelmassa

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Myydyt tytäryritysosakkeet pl. myyjiä yritysten rahavarat	5	8	117	9
Myydyt osakkuusyritysosakkeet	13	-1	375	121
Muiden pitkäaikaisten sijoitusten myynnit	0	0	0	17
Yhteensä	18	7	492	147

Myydyt tytäryritysosakkeet

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Myydyt tytäryritysosakkeet, brutto ⁴⁾	5	8	206	9
Maksamattomat myyntitulot	0	-	0	-
Korolliset velat myydyissä tytäryrityksissä	0	-	-89	-
Myyneistä rahana saadut suoritukset	5	8	117	9

4) Myyjiä tytäryritysten rahavarat 14 miljoonaa euroa (2010: 2) on vähennetty tytäryritysten bruttomääräisestä myynnistä.

20. Pantatut varat

milj. euroa	31.12.2011	31.12.2010
Omasta puolesta annetut		
Lainat		
Pantit	290	307
Kiinteistökiinnitykset	137	137
Muut sitoumukset		
Kiinteistökiinnitykset	148	155
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annetut		
Pantit ja kiinteistökiinnitykset	3	3

Lainojen vakuudeksi pantatut varat

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuolto-rahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastosta. Pantattujen osakkeiden arvo syyskuun 2011 lopussa oli 269 miljoonaa euroa (vuoden 2010 lopussa: 269).

Muiden sitoumusten vakuudeksi pantatut varat

Fortum on antanut Valtion ydinjätehuolto-rahastolle vakuudeksi suomalaisiin voimalaitoksiin liittyviä kiinteistökiinnityksiä arvoltaan 148 miljoonaa euroa joulukuun 2011 lopussa (vuoden 2010 lopussa: 155). Vakuudet on annettu turvaamaan kattamattomat lainamukaiset vastuut ja mahdolliset odottamattomat tapahtumat liittyen Loviisan ydinvoimalan käytöstäpoistosta ja ydinjätteen loppusijoituksesta aiheutuviin tuleviin kustannuksiin. Kiinnitysten arvo tarkistetaan vuosittain toisen neljänneksen aikana perustuen edellisvuoden vaihteessa päivitettyyn lainamukaiseen vastuuseen ja rahastotavoitteeseen. Vuosittaisen päivityksen seurauksena annettujen kiinteistökiinnitysten arvo on vähentynyt 7 miljoonaa euroa vuoden 2011 aikana (katso myös liitetieto 17 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat).

21. Vuokrasopimukseen liittyvät sitoumukset

milj. euroa	31.12.2011	31.12.2010
Vuoden sisällä erääntyvät	32	29
Yli vuoden, mutta viiden vuoden sisällä erääntyvät	68	49
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	142	130
Yhteensä	242	208

22. Investointisitoumukset

milj. euroa	31.12.2011	31.12.2010
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	940	1 172
Aineettomat hyödykkeet	10	7
Yhteensä	950	1 179

Investointisitoumukset ovat vähentyneet vuoden 2010 loppuun verrattuna. Sitoumukset ovat pienentyneet OAO Fortumin investointiohjelman etenemisen, Distribution Suomen automaattiset mittarilukijat -projektin edistymisen ja Czestochowan voimalaitosinvestoinnin valmistumisen seurauksena. Samalla investointisitoumukset ovat kasvaneet Suomen Järvenpäässä, Latvian Jelgavassa ja Ruotsin Bristassa (Brista 2) sijaitsevien yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotantolaitoksien rakennusprojekteista sekä Ruotsin Blaikenissa sijaitsevan tuulivoimapaiston rakentamisinvestoinnista johtuen.

23. Vastuut

milj. euroa	31.12.2011	31.12.2010
Omasta puolesta annetut		
Muut vastuut	68	228
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annetut		
Takaukset	347	358
Muut vastuut	125	125
Muiden puolesta annetut		
Takaukset	0	1

Omasta puolesta annetut vastuut

Omasta puolesta annetut muut vastuut, 68 miljoonaa euroa joulukuun lopussa 2011, ovat pienentyneet vuoden 2010 lopusta 160 miljoonaa euroa. Pienentyminen johtuu pääasiassa Venäjän investointiprojektin etenemisestä sekä Suomen valtion ydinjätehuoltorahastolle annetun takuun erääntymisestä.

Vastuu osakkuusyritysten puolesta

Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annettavat vastuut liittyvät pääasiassa Fortumin ydinvoimaosakkuusyrityksille Teollisuuden Voima Oyj:lle, Forsmarks Kraftgrupp AB:lle ja OKG AB:lle annettuihin takauksiin. Forsmarks Kraftgrupp AB:lle ja OKG AB:lle annettavien vastuiden määrä vuosille 2012-2014 nousee nykyisestä 2,574 miljoonasta ruotsin kruunusta (289 miljoonaa euroa) 3,696 miljoonaan ruotsin kruunuun (425 miljoonaa euroa) vuonna 2012.

Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) puolesta annettu takaus rahastolle oli 44 miljoonaa euroa 31.12.2011 (vuoden 2010 lopussa: 58).

24. Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt

Ruotsin energiainkiviranomainen (EMI), joka säätelee ja valvoo jakeluverkkotariffeja Ruotsissa on julkistanut päätöksen koskien sallittuja tuloarvoja vuosille 2012-2015. EMI perustaa päätöksensä siirtymäsääntöön, jonka mukaan vie 18 vuotta saavuttaa uuden mallin mukainen sallittu tuottoraja. EMI:n päätöksestä on valitettu hallinto-oikeuteen yli 80 jakeluverkkoyhtiön toimesta, jossa on mukana myös Fortum Distribution AB. Peruste Fortum Distribution AB:n valitukselle on, että uusi laskentamalli ei ole yhteensopiva voimassaolevan lainsäädännön kanssa ja että EMI on käyttänyt virheellistä laskentatapaa laskiessaan pääoman keskimääristä kustannusta (WACC).

Fortumin ruotsalaiset tytäryhtiöt Fortum Fortum AB ja Fortum Nordic AB saivat Ruotsin veroviranomaiselta jälkiveropäätöksen vuodelle 2009. Ruotsin veroviranomaisten mukaan Fortumin tulee maksaa lisää tuloveroa vuodelta 2009 koskien vuosina 2004-2005 toteutettujen rakennejärjestelyjen yhteydessä tehtyä lainojen uudelleenkohdistamista Fortumin Ruotsin tytäryhtiöiden kesken. Vaatimus perustuu verotusta koskevien säädösten muutokseen vuodesta 2009 alkaen. Fortum pitää vaatimusta perusteettomana ja valittaa verottajan päätöksestä. Tilinpäätökseen ei ole tehty varauksia jälkiveropäätöksestä johtuen. Jos veroviranomaisten päätöksestä tehty valitus ei kuitenkaan mene läpi ja heidän aiemmin antamansa päätös jälkiverosta jää voimaan, vaikutus tilikauden voittoon olisi noin 420 miljoonaa Ruotsin kruunua.

AREVA-Siemens on joulukuussa 2008 vaatinut välimiesmenettelyä liittyen Olkiluoto 3 viivästymiseen ja siihen liittyviin kuluihin. Toimittaja on kesäkuussa 2011 toimittanut päivitetyn vaatimuksensa sisältäen välilliset kustannukset ja korkokulut. Toimittajan esittämä rahamääräinen vaatimus välillisine- ja korkokuluineen on tällä hetkellä noin 1,9 miljardia euroa. TVO on aiemmin todennut laitoistoimittajan vaateen perusteettomaksi. TVO on huhtikuussa 2009 jättänyt vastavaatimuksen perustuen pääosin viivästyksestä aiheutuneisiin lisäkustannuksiin. TVO:n esittämä vastavaatimuksen arvo on tällä hetkellä noin 1,4 miljardia euroa. TVO päivittää vastavaatimustaan välimiesmenettelyn aikana. Välimiesmenettely voi kestää useita vuosia ja vaatimusten sekä vastavaatimusten määrä voi muuttua.

Kaksi Fortumin tytäryhtiötä, Grangemouth CHP Limited ja Fortum O&M (UK) Limited, olivat vastaajina Lontoon High Court of Justice:ssa käytävässä riidassa, joka koskee hiilidioksidikaasujen päästöoikeuksia. Oikeuskäsittely pidettiin marras- ja joulukuussa 2010 ja lopullinen päätös annettiin 11.2.2011 Grangemouth CHP Limited:n ja Fortum O&M (UK) Limited:n hyväksi. Päätöksen seurauksena Fortum O&M (UK) Limited säilyttää hiilidioksidikaasujen päästöoikeuksien omistusoikeuden Grangemouthin CHP-laitoksella.

Edellä mainittujen oikeusprosessien lisäksi konsernin yhtiöt ovat asianosaisina eräissä konsernin liiketoimintaan ja verotukseen liittyvissä riita-asioissa. Johdon mukaan näillä kiista-asioilla ei kuitenkaan ole materiaalista vaikutusta konsernin rahoitusasemaan.

Oikeudenkäynteihin ja viranomaismenettelyihin liittyen ei vuoden 2011 aikana ole tapahtunut muita olennaisia muutoksia verrattuna vuoden 2010 lopun tilanteeseen.

25. Lähipiiritapahtumat

Lähipiiriin kuuluvat osapuolet on esitetty Fortumin vuoden 2010 tilinpäätöksessä. Vuoden 2011 aikana ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Suomen valtion omistusosuus Fortumin osakkeista vuoden 2010 lopussa oli 50,76 %, eikä se ole muuttunut vuoden 2011 aikana.

Liiketoimet osakkuusyritysten kanssa

milj. euroa	2011	2010
Myyntit osakkuusyrityksille	21	63
Korot osakkuusyritysten lainasaamisista	34	39
Ostot osakkuusyrityksiltä	661	764

Avoimet saldot osakkuusyritysten kanssa

milj. euroa	31.12.2011	31.12.2010
Pitkäaikaiset korolliset lainasaamiset	1 178	1 071
Myyntisaamiset	11	22
Muut saamiset	7	20
Pitkäaikaiset velat	223	213
Ostovelat	14	36
Muut velat	13	15

Liiketapahtumat ja saldot yhteisyritysten kanssa

Liiketapahtumat vuoden 2011 aikana ja avoimet saldot 31.12.2011 yhteisyritysten kanssa olivat merkitykseltään vähäisiä.

26. Tilikauden jälkeisiä tapahtumia

Tilikauden jälkeen ei ole ollut merkittäviä tapahtumia.

27. Tunnuslukujen laskentakaavat

Käyttökate (EBITDA =Tulos ennen korkoja, veroja sekä poistoja ja arvonalentumisia)	=	Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset
Vertailukelpoinen käyttökate	=	Käyttökate - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät - tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen purun nettovaikutus
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	=	Kertaluonteiset erät + muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät
Vertailukelpoinen liikevoitto	=	Liikevoitto - kertaluonteiset erät - muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät
Kertaluonteiset erät	=	Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja tappiot
Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	=	Sisältää ne tulevaisuuden kassavirtoja suojaavat rahoitusinstrumentit, joihin ei voida soveltaa IAS 39:n mukaisesti suojauslaskentaa sekä IFRIC tulkinnan nro 5 mukaisen vaikutuksen, joka aiheutuu siitä, että taseen saamisiin kirjattu Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta ei voi ylittää vastaavaa velkaa.
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	=	Liiketoiminnan rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta
Investoinnit käyttöomaisuuteen	=	Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin tehdyt investoinnit mukaan lukien kunnossapito-, tuottavuus- ja kasvuinvestoinnit sekä lainsäädännön edellyttämät investoinnit. Investointeihin kuuluvat myös investointien rakennusaikana taseeseen aktivoituidet korkokulut. Kunnossapitoinvestoinnit pidentävät olemassaolevan omaisuuserän vaikutusaikaa, ylläpitävät käytettävyyttä sekä/tai ylläpitävät luotettavuutta. Tuottavuusinvestoinnit parantavat olemassaolevan hyödykkeen tuottavuutta. Kasvuinvestointien tarkoitus on rakentaa uutta kapasiteettia ja/tai lisätä olemassaolevien liiketoimintojen asiakaskantaa. Lainsäädännön edellyttämät investoinnit tehdään tiettyinä ajankohtina lakien vaatimusten mukaan.
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	=	Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin, osakkuusyritysosakkeisiin ja muihin myytävissä oleviin sijoituksiin. Investoitujen tytäryhtiöosakkeiden hankintahintaan on lisätty hankittavan yhtiön nettovelka.
Oman pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Kauden voitto}}{\text{Oma pääoma keskimäärin}} \times 100$
Sijoitetun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Voitto ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Sidotun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Liikevoitto + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta}}{\text{Sidottu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Vertailukelpoinen liikevoitto + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta (IAS 39 oikaistu sekä pois lukien merkittävimmät myyntivoitot ja -tappiot)}}{\text{Vertailukelpoinen sidottu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Sijoitettu pääoma	=	Taseen loppusumma - korottomat velat - laskennallinen verovelka - varaukset
Sidottu pääoma	=	Korottomat varat + Valtion ydinjätehuoltorahastoon liittyvät korolliset varat - korottomat velat - varaukset (korottomat varat ja velat eivät sisällä rahoitukseen, veroihin ja laskennallisiin veroihin liittyviä eriä sekä varoja ja velkoja, jotka syntyvät suojauslaskennan soveltamisedellytykset täyttävien johdannaissopimusten käypien arvojen muutoksista)
Vertailukelpoinen sidottu pääoma	=	Sidottu pääoma oikaistuna niillä korottomilla varoilla ja veloilla, jotka aiheutuvat niistä tulevaisuuden kassavirtaa suojaavista johdannaissopimuksista, joihin ei voida soveltaa IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa
Korolliset nettovelat	=	Korolliset velat - likvidit varat

Velkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma}}$	x 100
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma sisältäen määräysvallattomat omistajat}}{\text{Taseen loppusumma}}$	x 100
Nettovelka/käyttökate	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset}}$	
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Vertailukelpoinen käyttökate}}$	
Korkokate	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut}}$	
Korkokate sisältäen aktivoitut vieraan pääoman menot	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut - aktivoitut vieraan pääoman menot}}$	
Tulos/osake (EPS)	=	$\frac{\text{Kauden voitto - määräysvallattomat omistajat}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden aikana}}$	
Oma pääoma/osake, euroa	=	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Osakkeiden lukumäärä ilman omia osakkeita kauden lopussa}}$	
Edelliset 12 kk	=	Raportointihetkeä edeltävät 12 kuukautta	

Markkinatilanne ja saavutetut sähkön tukkumyyntihinnat

Sähkön kulutus

TWh	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Pohjoismaat	100	115	382	403
Venäjä	279	277	1 020	1 006
Tjumen	22	22	82	82
Tseljabinsk	10	9	36	35
Venäjän Uralin alue	67	66	250	245

Keskimääräiset hinnat

	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Sähkön spot-hinta Nord Pool -sähköpörssissä, euroa/MWh	34,2	62,1	47,1	53,1
Sähkön spot-hinta Suomessa, euroa/MWh	37,4	66,5	49,3	56,6
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, euroa/MWh*	35,7	66,6	47,9	56,8
Sähkön spot-hinta Venäjän Euroopan ja Uralin alueilla, RUB/MWh **	918	887	989	881
Keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	246	251	209	191
Sähkön spot-hinta Saksassa, euroa/MWh	49,9	51,5	51,1	44,5
Keskimääräinen kaasun rajahinta Uralin alueella, RUB/1000 m ³	2 548	2 221	2 548	2 221
Keskimääräinen kapasiteettihinta vanhalle kapasiteetille, tRUB/MW/kk***	174	251	160	191
Keskimääräinen kapasiteettihinta uudelle kapasiteetille, tRUB/MW/kk***	534	n/a	560	n/a
Sähkön spot-hinta (markkinahinta), Uralin alue, RUB/MWh **	858	817	925	835
CO ₂ , (ETS EUA), euroa/tonni CO ₂	9	15	13	14
Hiili (ICE Rotterdam), USD/tonni	110	108	122	92
Öljy (Brent Crude), USD/bbl	112	87	111	80

* 1.1.2011 lähtien aluehinta SE3 (Tukholma)

** Ilman kapasiteettitariffia

*** Kapasiteettihinnat maksettu ainoastaan kunakin ajankohtana saatavilla olevalle kapasiteetille.

Vesivarastot

TWh	31.12.2011	31.12.2010
Pohjoismaiset vesivarastot	95	54
Pohjoismaiset vesivarastot, pitkän ajan keskiarvo	83	83

Vienti / tuonti

TWh (+ = tuonti, - = vienti Pohjoismaista)	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Vienti / Tuonti Pohjoismaiden ja Manner-Euroopan + Baltian välillä	-5	2	-6	8
Vienti / Tuonti Pohjoismaiden ja Venäjän välillä	2	3	11	12
Vienti / Tuonti Pohjoismaat, Yhteensä	-2	6	5	19

Venäjän sähköreformi

%	IV/2011	Q4 2010	2011	2010
Osuus sähkön myynnistä vapautetuilla markkinoilla	100	80	100	70
Osuus OAO Fortumin sähkön myynnistä vapautetulla sähkön hinnalla	86	67	85	61

Saavutetut sähkön myyntihinnat

EUR/MWh	IV/2011	Q4 2010	2011	2010
Sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa	45,2	48,8	46,1	47,9
OAO Fortumin saavuttama sähkönhinta	28,9	30,5	29,2	27,0

Tuotanto- ja myyntivolyymit

Sähköntuotanto

TWh	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Sähköntuotanto EU-maissa ja Norjassa	15,0	14,8	55,3	53,7
Sähköntuotanto Venäjällä*	4,9	4,5	17,4	16,1
Yhteensä	19,9	19,3	72,7	69,8

* Sähköntuotannon volyyymi Venäjällä Q2 oikaistu

Lämmöntuotanto

TWh	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Lämmöntuotanto EU-maissa ja Norjassa	5,9	8,3	22,0	26,1
Lämmöntuotanto Venäjällä	8,6	8,2	25,4	26,0
Yhteensä	14,5	16,5	47,4	52,1

Sähkötuotantokapasiteetti divisioonittain

MW	31.12.2011	31.12.2010
Power	9 752	9 728
Heat	1 670	1 600
Russia	3 404	2 785
Total	14 826	14 113

Lämmöntuotantokapasiteetti divisioonittain

MW	31.12.2011	31.12.2010
Power	250	250
Heat	10 375	10 448
Russia	14 107	13 796
Yhteensä	24 732	24 494

Sähköntuotanto lähteittäin Pohjoismaissa

TWh	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Vesivoima	6,4	6,0	21,0	22,0
Ydinvoima	6,7	5,4	24,9	22,0
Lämpövoima	1,2	2,9	7,2	8,3
Yhteensä	14,3	14,3	53,1	52,3

Sähköntuotanto lähteittäin Pohjoismaissa

%	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Vesivoima	45	42	40	42
Ydinvoima	47	38	47	42
Lämpövoima	8	20	13	16
Yhteensä	100	100	100	100

Sähkönmyynti

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Sähkönmyynti EU-maissa ja Norjassa	746	897	2 868	3 110
Sähkönmyynti Venäjällä	161	149	590	505
Yhteensä	907	1 046	3 458	3 615

Lämmönmyynti

milj. euroa	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Lämmönmyynti EU-maissa ja Norjassa	364	439	1 278	1 309
Lämmönmyynti Venäjällä	110	98	324	287
Yhteensä	474	537	1 602	1 596

Sähkönmyynti alueittain

TWh	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Suomi	6,1	8,8	24,6	30,7
Ruotsi	8,2	7,4	29,4	28,3
Venäjä	5,6	4,9	20,2	18,7
Muut maat	1,1	1,0	3,6	3,2
Yhteensä	21,0	22,1	77,8	80,9

Nord Poolissa tehdyt ostot ja myynnit on netotettu tunneittain konsernitasona.

Lämmönmyynti alueittain

TWh	IV/2011	IV/2010	2011	2010
Venäjä	9,2	9,0	26,7	26,8
Suomi	2,2	3,1	8,5	9,6
Ruotsi	2,5	3,7	8,5	10,9
Puola	1,5	1,4	4,3	4,0
Muut maat ¹⁾	0,8	1,1	3,4	3,6
Yhteensä	16,2	18,3	51,4	54,9

1) Sisältää Iso-Britannian, joka raportoidaan Power-divisioonan muu myynti -rivillä.